

Дневникъ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание

Четвърта извънредна сесия

43. заседание

София, петък, 7 мартъ 1919 година.

(Открито отъ подпрѣдседателя д-ръ И. Момчиловъ въ 4 ч. и 5 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ (Звъни) Отъ 243 народни прѣдставители има разписани 169. Има нужното число присѣдствующи.

Обявявамъ засѣданието за открито.

(По списъка отсъдствува г. г. народнитѣ прѣдставители: Мехмедъ Джелалъ Абединъ, Константинъ Апостоловъ, Щерю Атанасовъ, Иванъ Багаровъ, Димитъръ Благоевъ, Александъръ Ботевъ, Христо Бояджиевъ, Григоръ Василевъ, Йонко Веселиновъ, Тома Вълчевъ, Георги Генковъ, д-ръ Никола Георгиевъ, Иванъ Гешовъ, Василь Гулевъ, Ганчо Георгиевъ, Атанасъ Гайдаджиевъ, Димитъръ Джанкардашлийски, д-ръ Димитъръ Димитровъ, Тодоръ Димчевъ, Станчо Доневъ, Младенъ Златковъ, Сотиръ Календеровъ, Никола Калчевъ, Белизаръ Каракашевъ, Миле Каралевъ, Илия Каратаневъ, Мехмедъ Кемалъ, Георги Кирковъ, Маринъ Ковачевъ, Добри Кротневъ, Дамянъ Лихарски, Тодоръ Лукановъ, Григоръ Маджунковъ, Стефанъ Манафовъ, Никола Марчевъ, д-ръ Василь Михалчевъ, Никола Наумовъ, Александъръ Недевъ, Колю Недѣлковъ, д-ръ Юрданъ Нейовъ, Адамъ Нейчевъ, д-ръ Василь Нейчевъ, Константинъ Николовъ, Мано Облаковъ, Петъръ Панайотовъ, Паскаль Паскалевъ, Василь Пасковъ, Александъръ Пенчевъ, Еню Петковъ, Методи Петровъ, Тодоръ Петровъ, Венедиктъ Поповъ, Стефанъ Поповъ, Георги Поцковъ, Тотю Продановъ, д-ръ Еню Разпоповъ, д-ръ Василь Радославовъ, Андрѣй Садразановъ, Христо Славейковъ, Атанасъ х. Славчевъ, Георги Стоиловъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Пою Табаковъ, Михаилъ Такевъ, Дечо Теневъ, Исмаилъ Хакъ бей, Никола Харлаковъ, Хашимъ бей, Ненко Храновъ, Хино Христовъ, Иванъ Цановъ, Коста Ципорановъ, Стоянъ Чешмеджиевъ, х. Махмудъ Шукриевъ)

Съобщавамъ на Народното събрание, че бургазкия народенъ прѣдставитель г. Димитъръ Недѣлковъ моли, по важни сѣмейни причини, да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ отъ 10 до 20 мартъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Ксантійския народенъ прѣдставитель г. Щерю Атанасовъ моли, по важни домашни причини, да му се разрѣши 25-дневенъ отпускъ, начина отъ 7 мартъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Врачанския народенъ прѣдставитель г. Дамянъ Лихарски моли за 5 дена отпускъ, отъ 10 до 14 мартъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Плѣвненския народенъ прѣдставитель г. Йонко Веселиновъ моли да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Шуменския народенъ прѣдставитель г. Методи Петровъ, по неотложни домашни причини, моли да му се разрѣши 7-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Георги Голевъ моли да му се разрѣши отпускъ за 7 и 8 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Христо Славейковъ моли за 6 дни отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Панайотъ Чорбаджиевъ, по важни домашни причини, моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ, начина отъ 10 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Иванъ Велчевъ не можалъ, вслѣдствие на лошитѣ съобщения, да присѣдствува на засѣданията отъ 12 до 28 февруарий включително. Затова моли това врѣме да му се смѣтне като прѣкарано въ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Ангелъ Кундалевъ моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ, начина отъ 10 т. м. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Григоръ Маджунковъ, по причина на заболѣване, моли, да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Димитъръ Поповъ моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 10 мартъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката.

Народниятъ прѣдставитель г. Михаилъ Такевъ, по болезнени причини, моли за 2 дни отпускъ. Ползувалъ се е съ 4 дни. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель г. Начо Начевъ моли да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ, начина отъ 10 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

И народниятъ прѣдставитель г. Стоянъ Шиваровъ, по важни домашни причини, моли да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Постѣпило е питане отъ пловдивския народенъ прѣдставитель г. Дѣлчо Георгиевъ до г. министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве. Това питане ще се прати на надлежния министъръ съ молба да отговори.

Постъпили сж:

Отъ Министерството на правосъдието законопроектъ за измѣнение и допълнение на чл. чл. 25 и 26 отъ закона за устройството на сѣдилищата.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за отнемане въ полза на държавата на незаконно придобити имоти.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за врѣменна наредба къмъ чл. 146 отъ наказателния законъ.

Отъ Министерството на финанситѣ — предложение за разрѣшение на г. министра на финанситѣ да уволни сегашния началникъ на държавнитѣ и гарантиранитѣ отъ държавата дългове.

Отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда — законопроектъ за признаване права на индустриална концесия за минерални масла и тѣхнитѣ деривати отъ нафтошисти на Алфердъ Халидей Джаксонъ и Чарлсъ Търнеръ.

Тѣзи законопроекти ще бждатъ раздадени на г. г. народнитѣ представители и поставени на дневенъ редъ.

Г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи ще отговори на питането на г. Петъръ Пешевъ.

Има думата г. Пешевъ, за да развие питането си.

П. Пешевъ: Моето питане, г. г. народни представители, се отнася до мѣрките, които гръцкитѣ власти взематъ спрѣмо българското население въ Драмско и Сѣрско. Изпждено е било цѣлото българско население отъ тия окржжия въ 24 часа срокъ, безъ да му се даде възможностъ да си вземе дрехитѣ, покривчината, храната и добитѣка и всичко онова, което е придобило; изпждени сж били безъ дрѣхѣ, посрѣдъ зима и жени, и дѣца, и мжже, и старци, и бабички — безъ разлика, по единъ много жестокъ начинъ. Всичкитѣ, слѣдъ като сж били изгезавани, малтретирани, ограбени, сж прогонени въ прѣдѣлитѣ на българското царство и единъ голѣмъ брой отъ тѣхъ, повече отъ 4 хиляди души, сж дошли немили-недраги да се скитатъ въ околноститѣ на Неврокопъ.

Желая да зная, дали българското правителство е направило протестъ противъ тия варварски постѣпки на гръцкитѣ власти сега, когато нѣма тамъ военни дѣйствия и когато никаква опасностъ нѣма за тия военни дѣйствия отъ страна на жителитѣ, възрастни и малолѣтни; направенъ ли е такъвъ протестъ отъ страна на българското правителство, а сжщо тѣй дали е направено оплакване прѣдъ представителитѣ на Антантата, за да се покровителствува мѣстното население въ тия области, завзети отъ военнитѣ власти на прѣдставителитѣ на силитѣ отъ Антантата. Освѣнъ туй, желая да зная, какви мѣрки българското правителство е взело за настаняването, прѣхранването, обличането и прѣглеждането на тия бѣжанци, които сж дошли въ прѣдѣлитѣ на българското царство.

Това е моето питане.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Пешевъ ме пита, вѣрно ли е, че въ градоветѣ Неврокопъ и Мелникъ и околноститѣ сж на дошли около 3.000 души българи, изгонени отъ Сѣрско и Драмско. Вѣрно е, че сж на дошли не 3 хиляди, а 4 хиляди — повече, отколкуто г. питачътъ прѣдполага. Вѣрно е сжщо, че тия хора сж изпждени по единъ жестокъ начинъ отъ тѣхнитѣ огнища; вѣрно е, че дѣца, старци и жени сж напуснали въ 24 часа своитѣ родни мѣста и по единъ грубъ начинъ сж били изпратени отсамъ нашата граница.

Уважаемиятъ питачъ ме пита още, какви мѣрки е взело българското правителство и протестирало ли е то прѣдъ надлежнитѣ съглашенски власти за тоя произволъ, който се върши отъ гръцкитѣ власти спрѣмо българското население, останало сега въ гръцко владѣние. Първата телеграма, която получихъ азъ за съобщение, че идатъ бѣжанци отъ Сѣрско и Драмско, носи дата 3 януарий т. г. На 3 януарий, още сжщиятъ день, съ писмо № 13 съобщихъ за жестокоститѣ, вършени отъ гръцкото правителство, на военния прѣдставител на съглашенцитѣ, г. генералъ Кретиенъ, по-послѣ — съ писмо № 240 отъ 17 януарий, по-нататкъ — съ писмо № 460 отъ 28 януарий. Съ получавае свѣдѣнията, че бѣжанци българи, изпждени отъ Сѣрско и Драмско, идатъ въ наша територия, пратихъ писмо № 708 отъ 6 февруарий до г. генералъ Кретиенъ, съ което му съобщихъ за жестокостта, която гръцитѣ сж извършили, и за положението на тия наши нещастни братя, които сж дошли въ наша територия. Едновременно съ туй съобщихъ въ Министерството на външ-

нитѣ работи, което отъ своя страна пакъ своевременно е правило енергични постѣпки прѣдъ г. генералъ Кретиенъ, да се спре това пждене на нашитѣ сънародници отъ тѣхнитѣ родни огнища. Независимо отъ тия официални власти — да ги наречемъ така — които взеха енергични мѣрки още първия день, направиха се постѣпки и отъ прѣдставителя на македонската организация тукъ или, по-право, отъ дружеството, което се занимава съ сѣдбата на бѣжанцитѣ. Прѣдседателътъ на това дружество отиде лично при г. генералъ Кретиенъ, отиде при г. Уйлсона, прѣдставителъ на Америка, отиде сжщо при г. Нейпъръ, прѣдставителъ на английскитѣ войски тукъ и, ако не се лъжа, отиде сжщо и при италианския прѣдставителъ тукъ. Той сжщо имъ е изложилъ положението, въ което се намиратъ тия бѣжанци, изпждени отъ тѣхнитѣ родни мѣста, и всички сж дали отговоръ, че ще взематъ надлежнитѣ мѣрки.

Х. И. Поповъ: Кой е той?

Министъръ Н. Мушановъ: Прѣдседателътъ на тази организация тукъ, г. Палашевъ. — Такъвъ е протестътъ, който трѣбваше да направи властта, както и прѣдставителътъ на дружеството, за сѣдбата на бѣжанцитѣ, прѣдъ съглашенскитѣ власти. Тѣ ни дадоха увѣрение, че сж направили постѣпки прѣдъ гръцкото правителство, за да се спре прѣслѣждането на българитѣ.

Относително мѣрките, които българското правителство взе, за да подобри участъта на бѣжанцитѣ, мога да ви съобща, че сж отпущнати на два пжти суми отъ страна на единъ фондъ при Министерството на вътрѣшнитѣ работи: най-напрѣдъ 30.000 л. и втори пжтъ 20.000 л. — значи, 50.000 л., които комисията за бѣжанцитѣ разпрѣдѣли на мѣстото помежду всички нуждающи се бѣжанци. Направи се разпоредба отъ страна на Дирекцията за стопански грижи да се хранятъ всички на мѣстата, както се хранятъ и нашитѣ български граждани, и въ това отношение можахме, доколкото можемъ, да подобримъ положението на бѣжанцитѣ, дошли вече отсамъ въ Неврокопско и Мелнишко.

Тия сж тритѣ точки, които засѣга питането и на които азъ отговарямъ. И сега бѣжанцитѣ сж по тия мѣста. Безспорно е, че не можемъ да имъ създадемъ условия такива, каквито тѣ сж си имали въ роднитѣ мѣста, и че най-радикалното срѣдство за подобрене на тѣхното положение ще бжде, ако можемъ да ги възвърнемъ пакъ назадъ, въ тѣхнитѣ родни огнища. Въ това отношение ние не сме властни сами да направимъ туй. Постѣпкитѣ, които се правиха отъ страна на Министерствата на вътрѣшнитѣ и външнитѣ работи — нека го признаемъ — още осѣзателни резултати нѣматъ, защото всички тия бѣжанци стоятъ още като бѣжанци въ наша територия. Какво можеше да направи държавата? Длъжността ни, смѣтамъ, е, докато се разрѣши въпросътъ да се върнатъ наново въ огнищата имъ, да можемъ да ги подпогнемъ и относително да имъ създадемъ по-добри условия, единъ по-сносенъ животъ. Това правимъ всѣкидневно; комисията за бѣжанцитѣ постоянно се занимава съ тоя въпросъ. Все-таки, това е една прѣходна работа, на която окончателното разрѣшение ще бжде да могатъ тѣ да се върнатъ отатѣкъ, въ тѣхнитѣ родни мѣста. Надѣваме се, като се произнесе конференцията сега, че тия земи сж български, да могатъ тия бѣжанци да си отидатъ тамъ.

Това имамъ да отговоря.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Петъръ Пешевъ.

П. Пешевъ: Азъ не можахъ да чуя отъ обясненията на уважаемия министъръ на вътрѣшнитѣ работи резултата отъ постѣпкитѣ, които сж направени. Вѣроятно, не ще има никакъвъ резултатъ — това разбирамъ — защото той не каза нѣкакъвъ резултатъ. Разбира се, че не е имало нѣкакъвъ резултатъ, защото завчера, вѣроятно, всички сте чели за пристигането на нови бѣжанци отъ извѣстното с. Старчище, Драмско, пакъ сжщо тѣй многобройни жени, дѣца и старци. Това показва, че никакъвъ ефектъ не сж произвели нито протеститѣ, нито оплакванията на българското правителство противъ тия варварства, които се упражняватъ отъ страна на гръцкитѣ власти спрѣмо българското население. Азъ мисля, че нашето правителство ще изкаже желанието на народното прѣдставителство и на цѣлия български народъ, като засили своитѣ протести и като направи по-енергични оплаквания заради това, което се върши прѣдъ очитѣ на военнитѣ власти, на прѣдставителитѣ на Съглашението, защото, както е известно, и тия

мѣста, за които става дума, се управляват военно от прѣдставителитѣ на четиритѣ сили отъ Съглашението.

Моля, прочее, българското правителство да засили своитѣ постѣпки, за да спре това варварство, въ каквото неоснователно обвиняватъ България гърцитѣ, а сами го вършатъ, както нееднократно е доказано това, и сега, когато тѣ протестиратъ за български жестокости, тѣ ги вършатъ сторицею, и ги вършатъ въ едно врѣме, когато оная област не е въ война, а е въ примирие.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ съгласенъ съ г. питача, че жестокоститѣ, които се отдаватъ на българското население, вършени спрѣмо гърцитѣ, интернирани тукъ, е една много додна и неочакваната лъжа, и въ туй отношение мога да увѣря г. Пешева, че имаме такива цѣлни доказателства, които сж въ състояние, само като се публикуватъ, да убѣдятъ цѣлия свѣтъ, даже и гърцитѣ, че всичко това е клевета.

Х. И. Поповъ: Гърка нѣма да убѣдите.

Министъръ Н. Мушановъ: Мога да Ви кажа, г. Поповъ, че ние имаме прѣди единъ мѣсець саморъчно писмо на сѣрския окръженъ управителъ до нашитѣ административни власти, съ което гърцкиятъ окръженъ управителъ благодари на извѣстни мѣста, където бѣха интернирани гърци, за доброто третиране на послѣднитѣ отъ страна на българитѣ. Имаме саморъчно писмо отъ гърцки владика, който признава сжщото. Азъ намѣрихъ самъ единъ лѣкаръ гъркъ въ Тутраканъ, който даде показанията си лично на английския полковникъ г. Брусъ, който ме придружаваше, съ което самичкъ завѣршава най-благоклонното отнасяне на нашитѣ власти къмъ тѣхъ и братското имъ държане къмъ интернираното гърцко население. И когато единъ день всичко това се публикува, убѣденъ съмъ, че самитѣ порядъчни и честни гърци ще признаятъ, какъ сж били третирани. Безспорно е, че това, което тѣ вършатъ днесъ спрѣмо българитѣ, които сж въ територии, взети отъ тѣхъ, ще бѣде позоръ тѣхенъ, даже не може да компенсира нашето лошо отнасяне спрѣмо тѣхъ.

Д. Кьорчевъ: То е отъ програмата на 14-тѣ точки.

Министъръ Н. Мушановъ: Та въ това отношение сѣ пакъ, безспорно, трѣбва да сподѣля чувствата на г. питача.

Мога да ви заявя, г. г. народни прѣдставители, че наредъ съ всички тѣзи постѣпки, които правихме на послѣдъкъ, ние правиме постѣпки и по другъ единъ въпросъ, който ви е извѣстенъ сжщо. Струмишко, което бѣше заведено отъ насъ, бѣше миналитѣ мѣсеци подъ единъ свършено другъ режимъ: гърцкитѣ войски бѣха завзели и Струмишката околия.

Д. Кьорчевъ: Сега не я ли държатъ?

Министъръ Н. Мушановъ: Не. — Вслѣдствие енергичнитѣ мѣрки, които се взеха, поне въ туй отношение сме удовлетворени: отъ 27 февруарий гърцкитѣ войски напуснаха Струмишко и сега тамъ се настаняха италиянски войски. Така че гърцитѣ, които бѣха заели Струмишката област, трѣбваше да я напуснатъ.

Сега ще се надѣя, както и питачътъ, че слѣдъ нашитѣ усилия за подобрене участъта на тѣзи хора, съглашенскитѣ сили ще чуятъ гласа на народа и ще можемъ да подобримъ участъта на бѣжанцитѣ, които съ насилъя трѣбваше да напуснатъ тѣхнитѣ родни огнища.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Пристѣпваме къмъ разглеждане въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ.

На първо мѣсто е трето четене на законопроекта за прѣобръщане частнитѣ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за прѣобръщане частнитѣ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Чл. 1. Частнитѣ гимназиялни смѣсени класове при народната прогимназия въ гр. Мехомия се обръщатъ отъ 1 априлъ 1919 г. въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Чл. 2. Гимназиялнитѣ класове на Мехомийската народна непълна смѣсена гимназия ще се издържатъ отъ общината и отъ лихвитѣ на фонда „Братя П. и Ив. Каназиревъ“, управляванъ отъ Министерството на народното просвѣщение.

Чл. 3. На Министерството на народното просвѣщение се дава право, по свое усмотрѣние, да позволи по-нататѣшното развитие на непълната гимназия до прѣобръщането ѝ въ пълна или въ специално училище“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующата точка отъ дневния редъ е трето четене на законопроекта за подпомагане земледѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земледѣлска банка, подъ гаранция на държавата.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за подпомагане земледѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земледѣлска банка, подъ гаранция на държавата.

Чл. 1. На пострадалитѣ отъ суша некредитоспособни земледѣлци се отпускатъ заеми отъ Българската земледѣлска банка за изхранване на сѣмействата и добитъка и постване на земитѣ имъ, подъ гаранция на държавата, въ размѣръ най-много 2.000 л. за всѣко домакинство.

За бѣлѣжка. На работницитѣ въ земледѣлскитѣ стопанства, за изхранване на сѣмействата имъ, могатъ да се отпускатъ заеми въ размѣръ най-много до 500 л.

Чл. 2. Заемитѣ се отпускатъ срѣщу записъ съ падежъ най-много до 1 година и съ право на продължение още съ двѣ години.

Чл. 3. Отпускането на заемитѣ ще става възъ основа на списъци, прѣдварително приготвени отъ общински комисии, въ съставъ: общинския кметъ, секретаръ-бирника, главния учителъ и двама посочени отъ населението земледѣлци. Въ общини отъ нѣколко населени мѣста, ще вземе участие кметскиятъ намѣстникъ и по единъ земледѣлецъ, посоченъ отъ всѣко населено мѣсто, за което ще се приготвятъ списъцитѣ.

Чл. 4. Така приготвенитѣ списъци въ два екземпляра ще прѣдставятъ въ Българската земледѣлска банка за прѣглеждане и одобрение отъ околийска комисия въ съставъ: началникътъ на Земледѣлската банка, агрономътъ и финансовитѣ началникъ. Одобренитѣ списъци, подписани отъ членоветѣ на комисията, съ нанесенитѣ поправки, се прѣдаватъ на банковия клонъ за отпускане на заемитѣ. За бѣлѣжка. Въ банковия райони, сѣдалището на които нѣма агрономъ или финансовъ началникъ, членове на комисията биватъ: началникътъ на Земледѣлската банка, мѣстниятъ прѣдставителъ на финансовата властъ и земледѣлскиятъ администраторъ; гдѣто нѣма такъвъ, ще го замѣства главниятъ учителъ.

Чл. 5. Отпуснатитѣ суми по тия заеми не могатъ да се разходватъ за други цѣли. Лица, които злоупотребятъ съ това, Българската земледѣлска банка има право да събере веднага дадената въ заемъ сума.

Чл. 6. Членоветѣ на общинскитѣ комисии, както и тия на околийскитѣ, сж лично отговорни, ако съ нѣкоя свои дѣйствиа, пристрастие или мудностъ попрѣчатъ за своеврѣменното и правилно отпускане на заемитѣ, или пъкъ незаконно отпуснатъ заемъ на лица, нѣмащи нужда.

Чл. 7. Финансовиятъ началникъ подписва въ записитѣ, като прѣдставителъ на Министерството на финанситѣ, за поръчителъ по заемитѣ. Ако слѣдъ изтичане на първата година стане нужда да се продължи срокътъ на заема съ още една или двѣ години — тогава това продължение става безъ да се дава новъ записъ и безъ да се иска наново съгласието на прѣдставителя на държавата — финансовия началникъ.

Чл. 8. Срѣщу всички лица, които ще се ползватъ отъ прѣдвиденитѣ права въ настоящия законъ, до 1 мартъ 1920 г. се спира изпълнението на изпълнителнитѣ листове, издадени противъ тѣхъ. Допуща се, обаче, да се налага възбрана върху недвижимитѣ имоти на длъжницитѣ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е трето четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на чл.

чл. 5, буква з, 12, алинея I, и 30 отъ закона за Българската земеделска банка.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение и допълнение на чл. чл. 5, буква з, 12, ал. I, и 30 отъ закона за Българската земеделска банка.

§ 1.

Чл. 5, буква з, се измѣнява така: Дава въ заемъ пари срѣщу записи, носящи най-малко три подписа, на издатель и поржители, максимумъ до 5.000 л., но на търговци и индустриялци, които се занимаватъ и съ земеделски индустрии, подобни заеми се отпускатъ до 20.000 л.

§ 2.

Чл. 12, алинея I-ва, се измѣнява така: заемнитѣ суми на едно лице, било наведнѣжъ или на нѣколко пѣти, не може да надминаватъ 10.000 л. за краткосрочнитѣ и 20.000 л. за ипотечнитѣ заеми.

§ 3.

Чл. 30 се измѣнява така: чиститѣ печалби на Българската земеделска банка се разпрѣдѣлятъ, както слѣдва: 83% за увеличение на основния капиталъ; 5% за фондъ за погасяване несъбираемитѣ вземания; 5% за възнаграждение на служащитѣ при банката; 7% за запасенъ капиталъ.

Забѣлжката къмъ сѣщия членъ се отмѣнява.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдва на трето четене законопроектъ за свръхсметенъ кредитъ за 23.828.984-91 л. за изплащане дългове на държавата за минали години — до 1916 г. включително.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за свръхсметенъ кредитъ за 23.828.984-91 л. за изплащане дългове на държавата за минали години — до 1916 г. включително.

Чл. 1. Разрѣшава се на надлежнитѣ министри да изплатятъ дълговетѣ на държавата за разходи за минали години — до 1916 г. включително — на сума 23.828.984-91 л., съгласно съ приложенитѣ къмъ този законъ двѣ таблици¹⁾, а именно: таблица I — за дългове, за които не сѣ достигнали разрѣшенитѣ кредити въ надлежнитѣ бюджети — на сума 23.627.629-95 л., и таблица II — за разходи, за които не е имало разрѣшени кредити — на сума 201.354-96 л.

Чл. 2. Изплащането на вписанитѣ въ таблицитѣ суми може да стане само слѣдъ като надлежнитѣ счетоводства и Върховната сметна палата констатира и признаятъ, че произвеждането и оправдаването на разходитѣ е законосъобразно.

Чл. 3. Разходитѣ по този свръхсметенъ кредитъ да се покриватъ съ произведението на заемъ срѣщу държавни съкровищни бонове, при условия и лихва, опрѣдѣлени отъ Министерския съветъ, и да се отнесатъ къмъ бюджета за 1918 г. Държавнитѣ съкровищни бонове се освобождаватъ отъ всѣкакви такси и данѣци, прѣдвидени или които ще се прѣдвидятъ въ законитѣ занапрѣдъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдва на трето четене законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на сѣщия отъ 8 мартъ 1911 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на сѣщия отъ 8 мартъ 1911 г.

Чл. 1. Членъ 3 на закона за отчетността по бюджета се измѣнява, както слѣдва:

1) Вж. таблицитѣ на стр. 441 отъ дневницитѣ.

Бюджетното упражнение носи името на финансовата година, за която е бюджетътъ.

Финансовата година започва отъ 1 априлъ и се свършва на 31 мартъ.

Бюджетното упражнение започва отъ 1 априлъ и се свършва на 30 юний слѣдващата година, а платежни заповѣди се издаватъ до 26 май.

Чл. 2. Въ членъ 6 на сѣщия законъ думитѣ „не по-късно отъ 1 септемврий“ се замѣняватъ съ думитѣ „не по-късно отъ 1 януарий“; въ членъ 11 думитѣ „не по-късно отъ 20 септемврий“ се заличаватъ, а думитѣ „не по-късно отъ 5 ноемврий на прѣдстоящата година“ се замѣняватъ съ думитѣ „не по-късно отъ 15 февруарий“, въ членъ 12, думитѣ „и то не по-късно отъ 26 декемврий“ се замѣняватъ съ думитѣ „не по-късно отъ 25 мартъ“.

Чл. 3. Въ третата алинея на членъ 23 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ членъ 3 на закона за измѣнение и допълнение на сѣщия и др. закони отъ 30 декемврий 1911 г. думитѣ „повече отъ 100 л. мѣсечно“ се замѣняватъ съ думитѣ „повече отъ 150 л. мѣсечно“.

Чл. 4. Въ буква а на чл. 85 отъ закона за отчетността по бюджета думитѣ „ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣвъ година 2.000 л.“ се замѣняватъ съ думитѣ „ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣвъ годината 10.000 л.“

Чл. 5. Въ последната алинея на чл. 86 отъ сѣщия законъ думитѣ „стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 2.000 л. прѣвъ годината“ се замѣняватъ съ думитѣ „стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 5.000 л. прѣвъ годината“.

Чл. 6. Въ втората алинея на чл. 87 отъ сѣщия законъ думитѣ „ако стойността на отдѣлнитѣ видове материяли за така извършенитѣ по стопански начинъ работи и доставки надминава 2.000 л.“ се замѣняватъ съ думитѣ „ако стойността на отдѣлнитѣ видове материяли за така извършенитѣ по стопански начинъ работи и доставки надминава 5.000 л.“

Чл. 7. Къмъ третата алинея на чл. 91 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ § 12 на закона за измѣнение и допълнение на сѣщия и др. закони отъ 8 мартъ 1911 г., се прибавятъ следнитѣ думи: „Тѣзи постановления се прилагатъ по отношение на всички неоправдани авансови суми, независимо отъ това дали сѣ отпуснати прѣди или слѣдъ влизането на закона въ сила и независимо отъ начина на отпушането имъ — съ платежна заповѣдъ или срѣщу врѣменна разписка отъ банката или отъ касата на учрѣждението. За оправдаването на сумитѣ, отпуснати въ авансъ прѣди влизането въ сила на закона отъ 8 мартъ 1911 г., министърътъ на финанситѣ опрѣдѣля новъ срокъ, слѣдъ влизането въ сила на настоящия законъ, слѣдъ изтичането на който срокъ се издава постановление за неиздължение и се налага прѣдвидената глоба“.

Чл. 8. Параграфъ 10 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и пр. отъ 8 мартъ 1911 г., допълненъ съ чл. 12 на закона за измѣнение и допълнение на сѣщия и др. закони отъ 30 декемврий с. г., се измѣнява, както слѣдва:

Повишение по чинъ, звание, степенъ, класъ и разредъ на длѣжностни лица, въвъ основа на специални закони, по всички вѣдомства, по отношение на заплатитѣ, важи само когато има свободни мѣста по бюджета или особенъ кредитъ за цѣлѣта“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ е: трето четене на законопроекта за допълнение на закона за измѣнение на чл. 2 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение на чл. 2 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители.

Чл. 1. Първата алинея на чл. 2 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители се измѣнява, както слѣдва:

На сѣмействата на свръхсрочнослужащитѣ подофицери се даватъ безплатно жилищни помѣщения въ казармитѣ, а дѣто такива помѣщения липсватъ, плащатъ се на тѣзи подофицери квартирни пари, безъ никакви удръжки за данѣци и други, въ слѣднитѣ размѣри:

По 50 лева мѣсечно — на подофицеритѣ, които служатъ въ гарнизонитѣ на София, Пловдивъ, Русе и Варна.

По 40 лева мѣсечно — на подофицеритѣ, които служатъ въ гарнизонитѣ на Ст.-Загора, Сливенъ, Бургазъ, Ямболъ, Шуменъ, Търново и Гюмюрджина.

По 30 лева мѣсечно — на подофицеритѣ, които служатъ въ всички останали гарнизони.

Чл. 2. Този законъ има сила отъ 1 ноемврий 1918 г.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ е: трето четене законопроекта за допълнение на закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за допълнение на закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство.

Слѣдъ чл. 36 отъ закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство се прибавя слѣдниятъ новъ чл. 36а.

Всички държавни чиновници, служащи и работници по всички вѣдомства, когато бждатъ командировани по служба въ страната, получаватъ:

а) по 30 лева дневно въ градоветѣ и по 20 лева въ селата, получаващитѣ 300 лева и по-голъма мѣсечна заплата, а останалитѣ, получаващи по-малко отъ 300 лева на мѣсець, по 20 лева въ градоветѣ и 15 лева въ селата.

Когато командировката се извършва по гаритѣ и длъжностнитѣ лица не отиватъ въ градоветѣ или селата, а използватъ държавни или обществени помѣщения за спане, дневни пари се плащатъ: за I-та категория държавни служители — 15 л., а за втората — по 10 л. на день.

По 10 лева на день получаватъ и финансовитѣ под-инспектори, когато сж по ревизия въ районнитѣ вънъ отъ сѣдалищния градъ.

Забѣлѣжка. Когато длъжностното лице се командирова вънъ отъ постоянното си мѣстожителство, но въ мѣсто, гдѣто живѣе сѣмейството му, получава дневни пари въ горния размѣръ само за първитѣ 10 дни отъ командировката му.

б) по 10 л. безотчетни пари отъ гаритѣ или пристанищата до мѣстокомандирането, щомъ разстоянието е по-малко отъ 3 километра.

Когато командировката, обаче, се извършва изключително по гаритѣ, такива безотчетни пари не се плащатъ; в) пѣтни пари въ троенъ размѣръ отъ прѣдвиденитѣ въ закона за чиновницитѣ.

Безотчетни пѣтни и дневни пари на длъжностнитѣ лица, които сж задължени да правятъ обиколки изъ опрѣдѣленитѣ имъ райони, се плащатъ както слѣдва:

Прѣдвиденитѣ въ бюджета въ размѣръ до 480 л. включително — въ троенъ размѣръ.

Прѣдвиденитѣ въ бюджета въ размѣръ до 1.200 л. включително — въ двоенъ размѣръ.

Надлежнитѣ реквизиционни или общински власти, щомъ имъ бжде поискано това, сж длъжни да намѣрятъ подходящи за командированитѣ лица прѣвозни сръдства, да опрѣдѣлятъ възнаграждението за тѣхъ, въ случай, че тѣзи лица сж поставени въ невъзможностъ лично да си намѣрятъ или наематъ такива.

Неизпълнителитѣ на тия разпорѣждания се наказватъ съ глоба до 500 лева и затворъ — до 6 мѣсеци.

Прѣслѣдванията се започватъ въз основа на актове или рапорти отъ командированитѣ лица, които трѣбва да носятъ подписитѣ най-малко на двама души свидѣтели.

Актоветѣ или рапортитѣ се изпращатъ отъ министерството, при което служи командированото лице, до надлежнитѣ окръжни сѣдилища за разглеждане.

Присѣдитѣ на сѣда сж окончателни и подлежатъ на обжалване само по касационенъ редъ.

Законътъ влиза въ сила отъ 1 февруарий 1919 г.

Министерскитѣ съвѣти опрѣдѣля съ особено постановление настѣпването на нормалнитѣ условия на живота, до когато ще бжде въ сила този законъ.

Законътъ за допълнение чл. 36 отъ закона за чиновницитѣ, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 70, отъ 1918 г., както и всички други противорѣчащи на настоящия законъ наредби и законоположения, се отмѣняватъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на трето четене законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдва второ четене на законопроекта за измѣнение законитѣ за окръжнитѣ съвѣти и за градскитѣ и селски общини.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Законопроектътъ за измѣнение законитѣ за окръжнитѣ съвѣти и за градскитѣ и селскитѣ общини се разгледа вчера отъ парламентарната комисия по Министерството на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве, въ присѣтствието на г. министра, и по него се направиха нѣкои измѣнения и допълнения, но тѣзи измѣнения и допълнения ще ги чета тѣй, както сж приети. Текстътъ ще бжде прочитанъ тѣй, както е приетъ отъ парламентарната комисия окончателно. Ако има да се направятъ нѣкои запитвания или ако се поискатъ обяснения, тогава ще ги дамъ. (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение законитѣ за окръжнитѣ съвѣти и за градскитѣ и селскитѣ общини“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието тѣй, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

„I. По закона за окръжнитѣ съвѣти.

Чл. 1. Въ чл. 22 думитѣ „60 стотинки“ се замѣниха съ „1.20 лева“, а думитѣ: „и дневни доклѣ трае сесията“ и пр. до края се замѣниха съ: „и дневни както за прѣзъ врѣме на пѣтуването, така и догдѣ трае сесията по 20 л. и 10 л. добавъчни до 6 мѣсеца слѣдъ деня на общата демобилизация“.

Забѣлѣжка. По този размѣръ ще се платятъ пѣтнитѣ и дневни пари на окръжнитѣ съвѣтници за състоялата се прѣзъ ноемврий 1918 г. сесия на окръжнитѣ съвѣти“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

Чл. 2. Чл. 30, алинея втора, се измѣня така:

Това възнаграждение не може да надминува годишно 8.400 л. заплата и 600 л. прѣдставителни за прѣдседателя и 6.000 л. заплата за членовѣтѣ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

Чл. 3. Въ чл. 38, втора алинея, думитѣ: „секретарь-бирницитѣ въ окръжи съ население и пр.“ до края на алинеята се замѣниха съ слѣднитѣ: „секретарь-бирникътъ дава гаранция 10.000 л. и получава годишна заплата не по-малко отъ 4.200 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

Чл. 4. Въ чл. 40, алинея трета, думитѣ: „2.400 л. и 300“ се замѣниха съ: „не по-малко отъ 3.600 л. и 1.800 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 4, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

Чл. 5. Въ чл. 48 п. 6 цифрата „10%“ се замѣни съ „20%“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 5, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

Чл. 6. Въ чл. 36 станеха слѣднитѣ измѣнения: 1) забѣлѣжка подъ първата алинея се замѣни съ слѣдната нова алинея:

Когато нѣкой членъ на общинския съвѣтъ, освѣнъ кмета или помощницитѣ му, които получаватъ заплата, се

назначи на нѣкоя специална общинска работа, получава дневно възнаграждение:

- а) въ София до 20 лева дневно;
- б) въ Русе, Пловдивъ, Варна, Бургазъ, Гюмюрджина до 15 лева дневно;
- в) въ останалитѣ градове до 10 лева дневно.

Сжщото добавъчно възнаграждение се плаща на всѣки общински съвѣтникъ за всѣко заседание на общинския съвѣтъ, на което той е присѣствувалъ.

За командировки общинския съвѣтникъ получава пжтни и дневни пари, като помощникъ-кметъ.

Възнагражденията на кмета и помощникъ-кмета не може да надминаватъ слѣднитѣ размѣри:

- а) въ София: за кмета заплата 12.000 л., и 6.000 л. прѣдставителни, за помощникъ-кмета заплата 9.600 л. и 1.200 л. прѣдставителни; б) въ Пловдивъ, Русе, Варна, Бургазъ: за кмета заплата 9.600 л. и прѣдставителни до 2.400 л.; за помощникъ-кмета заплата 6.000 л.; в) въ останалитѣ градове: за кмета заплата 7.200 л. и 600 л. прѣдставителни, за помощникъ-кмета 4.800 л. заплата.

Точниятъ размѣръ опрѣдѣля общинския съвѣтъ ежегодно при гласуването на бюджета.

2) Заличиха се:

Цѣлитъ втора и трета алинеи, както и отъ четвъртата алинея думитъ: „възнаграждението на кметски помощникъ не може да бѣде повече отъ двѣ трети отъ онова на кмета“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 6, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 7. Въ чл. 88 станаха слѣднитѣ измѣнения:

- а) въ п. 4 цифрата 10 се замѣни съ 20;
- б) въ п. 5 думитъ: „по 2 стотинки“ се замѣняватъ съ: „до 5 стотинки“;
- в) въ п. 6 цифрата 2 се замѣни съ 3;
- г) въ п. 7 цифрата 2% се замѣни съ 3%;
- д) въ п. 10 думитъ: „9 вида: 3, 6, 10, 15, 20, 30, 40, 50 и 100“ се замѣниха съ думитъ: „отъ 5 до 500 лева, съобразно мѣстонахождението въ града, занимаемото лице на улицата и данъка за занятието, по приетъ отъ общинския съвѣтъ правилникъ за тарификацията имъ“;
- е) отъ п. 12 думитъ: „отъ 19/1 1900 год.“ се заличиха;
- ж) въ п. 13, алинея първа, цифритъ 20 и 5 се замѣняватъ респективно съ „до 40“ и „до 20“, а въ втората алинея отъ сжщия пунктъ думитъ: „по 10 ст.“, „по 1 л.“ и „по 2 л.“, се замѣнятъ послѣдователно съ: „до 20 стотинки“, „до 2 лева“ и „до 10 лева, споредъ товароспособността“;
- з) забѣлжка 3 къмъ чл. 88 се отмѣнява“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 7, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 8. Къмъ чл. 88 се прибавиха слѣднитѣ нови пунктове:

14) до 20 стотинки за всѣки килограмъ на листе тютюнъ, произведенъ въ района на общината.

Облага се онова количество, съ което акцизната власт е задѣлила партиднитѣ смѣтки на производителитѣ въ общината, а плащането на слѣдующия налогъ става наведенъ и то при издаване първото прѣносително свидѣтелство за вдигане отъ дома на производителя частъ или цѣлото количество облагаемъ тютюнъ.

Акцизнитѣ и общински власти не позволяватъ вдигането, прѣнасянето и складирането на тютюни, за които не сж платени прѣвиденитѣ въ тоя законъ налози. За удостоверение, че е платенъ налогътъ, служатъ изрѣзанитѣ отъ кочанъ квитанции, въ които освѣн сумата се показва серията, №-рътъ и датата на прѣносителното свидѣтелство, съ които става складирането на тютюнитѣ.

Забѣлжка. Съ сжщия налогъ се облагатъ всички тютюни, които настоящиятъ законъ заваря налице въ тютюнотърговскитѣ складове. Този налогъ ще събератъ акцизнитѣ власти, а отдѣленieto на общинскитѣ налози ще го разпрѣдѣли между общинитѣ въ царството по реда, по който се разпрѣдѣлятъ налозитѣ, които замѣстиха и „октроата“.

15) Налогъ върху всѣкакъвъ видъ вина по 12 ст. литъра. Иностраннитѣ вина въ запечатани стъкла отъ всѣкакъвъ видъ се облагатъ съ 2 л. литъра.

Медицинскитѣ вина се облагатъ съ общински налогъ 40% върху плащането отъ тѣхъ мито.

16) Налогътъ върху спирта и другитѣ ракии, споменати въ пунктъ 1 и 7 на чл. 1 отъ закона за общинскитѣ налози, се удвоява.

Материялитѣ, отъ които се вари ракия, се облагатъ съ 30% върху плащания отъ сжщитѣ акцизъ.

Забѣлжка. Пунктове 15 и 16 отъ настоящия законъ замѣняватъ пунктове: 1 безъ забѣлжката, 3, 6 и 7 на чл. 1 отъ закона за общинскитѣ налози и се прилагатъ съгласно сжщия законъ и приходитѣ постѣпватъ въ отдѣленieto за общинскитѣ налози при Министерството на финанситѣ.

17) По 30 л. на кгр. розово масло, което се изнася въ странство. Този налогъ се събира отъ митническитѣ агенти заедно съ държавното износно мито и се разпрѣдѣля ежегодно отъ отдѣленieto за общинскитѣ налози между общинитѣ, въ които се произвежда розово масло, съобразно числото на обработенитѣ декари розови градини.

18) Специаленъ общински налогъ по 10% отъ стойността на входнитѣ билети (такси) за кинематографическитѣ, театрални, циркови прѣдставления, концертитѣ и други такива публични зрѣлища, забави и увеселения, устроени съ цѣлъ за печалба.

Забѣлжка. Когато отъ такива прѣдставления, концерти и пр. частъ отъ дохода е за обществена благотворителна цѣль, налогътъ 10% се изчислява върху общия приходъ отъ входнитѣ такси, слѣдъ като се извади дѣйствиелно внесената срѣщу редовенъ документъ за благотворителна цѣль сума“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 8, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

В. Коларовъ: Нѣма болшинство.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има болшинство.

Министъръ Н. Мушановъ: Гласувайте и вие, защото това е полезна работа за общинитѣ.

В. Коларовъ: Това е косвенъ данъкъ.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 9. Въ чл. 89 станаха слѣднитѣ измѣнения:

а) отъ п. 4 думитъ „не може да надминува размѣра, който се взема за държавата“ се замѣниха съ „опрѣдѣля съвѣтътъ“;

б) отъ п. 5 думитъ „налогъ върху публичнитѣ домове“ се заличиха и този пунктъ получи слѣдната редакция: „50% отъ данъка върху печалбитѣ прѣзъ войната отъ продаденитѣ недвижими имоти въ района на общината, който данъкъ държавата ще събере по силата на закона върху печалбитѣ прѣзъ войната“;

в) цифритѣ 75% и 25% въ п. 13 се замѣниха съ 100% и 50%. Думитъ „50% върху данъка за занятията и“ се замѣниха: „75% върху данъка за занятията и 50%“, а къмъ този пунктъ се прибави слѣдната нова алинея: „добавъчни стотинки (врѣхнини) за слѣдующитѣ се поземеленъ данъкъ и за сградитѣ се налагатъ и върху ония държавни имоти, които носятъ доходъ“;

г) въ п. 9 думитъ „и варницитѣ“ се замѣниха съ: „варницитѣ, карьеритѣ за камъни, чакълъ и пѣськъ, или произведенитѣ материяли отъ тѣхъ“;

д) въ п. 15 думата „такса“ се замѣни съ „такси“, а вмѣсто думата „търговски“ се вписаха думитѣ „частнитѣ на общинаритѣ и върху търговския“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве.

Министъръ Н. Мушановъ: Азъ оттеглямъ това измѣнение въ буква б, защото отъ справката се оказа, че общинитѣ получаватъ 10% като общински налогъ отъ цѣлия приходъ, който ще се придобие отъ данъка върху печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната. А това 50% само отъ продажба на недвижими имоти ще го отхвърлимъ. Има много по-големъ данъкъ.

Докладчикъ М. Зелковъ: Това измѣнение се прие въ комисията по прѣдложение на г. министра на вътрѣшнитѣ работи, и цомъ той го оттегля, и азъ съмъ съгласенъ да го оттегля. Тѣй че, като се оттегля пунктъ б, понататѣкъ слѣдующиятъ пунктъ в става б, пунктъ г става в и пунктъ д става г.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 9, както се прочете, безъ измѣнението въ буква б, което г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи оттегля, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)
„Чл. 10. Въ чл. 25, алинея втора, цифрата „1.200“ се замѣни съ 3.000 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 10, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)
„Чл. 11. Въ чл. 67 отъ закона за селскитѣ общини се внасятъ слѣднитѣ измѣнения:

а) въ п. 3 думитѣ: „не може да надминава и пр.“ до края се замѣниха съ: „опредѣля общинскитѣ съвѣтъ“;
б) въ п. 6 цифрата 10 се замѣни съ 20;
в) въ п. 7 думитѣ „по 2 стотинки“ се замѣниха съ „до 5 стотинки“;
г) въ п. 13 цифритѣ 75%, 30% и 15% се замѣниха съ 100%, 50% и 50%, а къмъ този пунктъ се прибави слѣдната нова алинея:

Добавъчни стотинки (врѣхнини) за слѣдующитѣ се поземеленъ данѣкъ и за сградитѣ се налагатъ и върху ония държавни имоти, които носятъ доходъ.

д) въ п. 17 думата „такса“ се замѣни съ „такси“, а на края на алинеята вмѣсто точка се прибавятъ думитѣ: „както и върху добитъка на жителитѣ на общината, който пасе въ общинската мера“;

е) къмъ сѣщия членъ се прибавиха слѣднитѣ нови пунктове:

19) до 20 стотинки за всѣки килограмъ на листе тютюнъ, произведенъ въ района на общината.

Облага се онова количество, съ което акцизната властъ е задължила партиднитѣ смѣтки на производителитѣ въ общината, а плащането на слѣдующия налогъ става наведнажъ и то при издаване първото прѣносително свидѣтелство за вдигане отъ дома на производителя частъ или цѣлото количество облагаемъ тютюнъ.

Акцизнитѣ и общински власти не позволяватъ вдигането, прѣнасянето и складирането на тютюни, за които не сѣ платени прѣдвиденитѣ въ тоя законъ налози. За удостоверение, че е платенъ налогътъ, служатъ изрѣзанитѣ отъ кочанъ квитанции, въ които освѣнъ сумата се показва серията, №-рътъ и датата на прѣносителното свидѣтелство, съ които става складирането на тютюнитѣ.

Забѣлѣжка. Съ сѣщия налогъ се облагатъ всички тютюни, които настоящиятъ законъ заваря налице въ тютюнотърговскитѣ складове. Този налогъ ще събератъ акцизнитѣ власти, а отдѣленieto на общинскитѣ налози ще го разпрѣдѣли между общинитѣ въ царството по реда, по който се разпрѣдѣлятъ налозитѣ, които замѣстиха и „октроата.“

20) Налогъ върху всѣкакъвъ видъ вина по 12 ст. литъра. Иностраннитѣ вина въ запечатани стѣкла отъ всѣкакъвъ видъ се облагатъ съ 2 л. литъра.

Медицинскитѣ вина се облагатъ съ общински налогъ 40% върху плащаното отъ тѣхъ мито.

21) Налогътъ върху спирта и другитѣ ракии, споменати въ пунктове 1 и 7 чл. 1 отъ закона за общинскитѣ налози, се удвоява.

Материялитѣ, отъ които се вари ракия, се облагатъ съ 30% върху плащания отъ сѣщитѣ акцизи.

Забѣлѣжка. Пунктоветѣ 20 и 21 отъ настоящия законъ замѣняватъ пунктове 1 безъ забѣлѣжката, 3, 6 и 7 на чл. 1 отъ закона за общинскитѣ налози и се прилагатъ съгласно сѣщия законъ и приходитѣ постѣпватъ въ отдѣленieto за общинскитѣ налози при Министерството на финанситѣ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 11, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ М. Зелковъ: (Чете)
„Чл. 12. Чл. 87 се измѣни така:
Секретаръ-бирникътъ дава гаранция 2.000 л. и получава годишна заплата отъ 1.800 до 3.600 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 12, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е: разглеждане прѣдложението на г. министра на финанситѣ за уволнение администратора на Българската народна банка д-ръ Петко Стоковъ. То е погрѣшно поставено на дневенъ редъ, за-

щото трѣбваше да се напечати, да се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители и слѣдъ това да се постави на дневенъ редъ. Понеже не е напечатано и не е раздадено, днесъ нѣма да се разглежда.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„М О Т И В И

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ

Г. г. народни прѣдставители!

Въ миналата редовна сесия на Народното събрание повѣреното ми министерство бѣ внесло законопроекта за задължителното поставяне на държавния знакъ върху книгата и документитѣ, които се издаватъ и приематъ отъ частни лица и частни, обществени и държавни учрѣждения. Слѣдъ като мина на първо четене, казаниятъ проектъ се изпрати въ финансовата комисиия за по-подробно проучване и за да се направятъ нѣкои поправки. Въ комисиията се възприе, че ще е нужно да се прѣработи проектътъ съ цѣлъ да се запази старото название на закона, да не се отмѣняватъ разнитѣ други закони, приети слѣдъ влизането на закона за гербовия налогъ въ сила, съ които извѣстни книжа сѣ били освободени отъ обгербване, и увеличението на налога за нѣкои книжа и документи да се понамали, за да не бѣде особно чувствително. При това прѣработване се видѣ, че щомъ ще се запази старото название на закона, работата би могла да се свърши съ единъ проектъ за измѣнение и допълнение на сегашния законъ за гербовия налогъ и нуждата отъ съвсѣмъ новъ законъ нѣма. Съ приложенiя законопроекта Министерството на финанситѣ иде да задоволи изявеното чрѣзъ финансовата парламентарна комисиия желание на Народното събрание.

Отъ само себе си се разбира, че главното съображение, което доминира и въ прѣдложенитѣ съ настоящия законъ проектъ измѣнения и допълнения на сегашния законъ, е все пакъ сѣщото — да се засилятъ приходитѣ на съкровището отъ гербовия налогъ. При днешнитѣ извънредни нужди на държавата, които налагатъ извѣстни жертви на всинца ни, безъ увеличението на фискалнитѣ тежести не може да мине никоя страна. Важното е, щото тия увеличения да не бѣдатъ особно високи, да не се правятъ съ тѣхъ голѣми скокове. Повѣреното ми министерство се е старало да спазва това правило, като прѣдвижда въ проекта само удвояване на налога — най-малкото, което трѣбваше да направи.

Законопроектътъ се придружава съ кратки обяснителни бѣлѣжки.

Съ надежда, че ще прѣцѣните добръ повелителната нужда, която е наложила внесането му, азъ ви моля, г. г. народни прѣдставители, да го разгледате и приемете въ сегашната сесия на Народното събрание.

София, мартъ 1919 година.

Министъръ на финанситѣ: С. Даневъ

„Б Ъ Л Ъ Ж К И

по законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ.

По § 1. За да се избѣгне прѣработването на цѣлия сегашенъ законъ, съ споменатия параграфъ налогътъ механически се удвоява. Базата на обгербването остава сѣщата съ изключение на документитѣ отъ 1 категория (чл. 32), които досега се обгербваха съ по 10 ст. за всѣки 1.000 или частъ отъ 1.000 л., а споредъ проекта ще се обгербватъ съ по 20 ст. за всѣки 500 или частъ отъ 500 лева. Това е и единственото отклонение отъ принципа за удвояването на сегашния размѣръ на налога (§ 10 на проекта).

По § 2. Понеже продажбата на гербовитѣ марки е едно странично занятие за лица, които се занимаватъ съ тази продажба и не е свързано съ никакви особни разходи или данѣци, отстъпката 5%, която сега се прави, може, безъ врѣда, да се намали на 3%. Продавачитѣ достатъчно ще се компенсиратъ отъ по-голѣмия оборотъ.

По § 3. Разширява се постановлението на чл. 16 и по отношение на реклами, които до сега не се обгербваха, като се установява начинъ на събиране гербовия налогъ за рекламитѣ, приготвени не на хартия, а на стѣкла, тенекия и др. такива. Рекламитѣ отъ този видъ се обгербватъ почти въ всички държави, та нѣма защо България да прави из-

ключение. Даже въ чужбина, както е напимеръ въ Франция, размирътъ на налога е поставенъ въ зависимостъ и отъ площта на заетото отъ текста или отъ фигуритѣ мѣсто, което, не ще съмнѣние, е далечъ по-тежко, отколкото у насъ, гдѣто голѣмината на рекламата или заетата отъ нея площ не играе никаква роля.

По § 4. Чръвъ поправкитѣ, които се правятъ, се цѣли да се тури край на избижалниятъ, които заинтересовани учрѣждения и лица правятъ на сегашния законъ за гербовия налогъ, по отношение обгербването на разнитѣ удостоверителни книжа за извършени безсрочни влогове. Макаръ че и по смисъла на сегашния текстъ на чл. 17 т. 3, чл. 18 т. 7, чл. 20 т. 36 и чл. 21 т. 29 на закона за гербовия налогъ уведомителнитѣ писма за извършени безсрочни влогове, депозити или оставяне на съхранение пари или цѣнности слѣдва да се обгербватъ, на практика това не се прави, като съвсѣмъ неоснователни тия писма се квалифициратъ като частна кореспонденция (чл. 42 т. 7 отъ закона), когато въ сжщностъ тѣ не сж освѣнъ замѣняващи форменитѣ разписки или квитанции и нѣма защо да се оставятъ необгербвани. Така че съ проектътъ не се внася нищо ново въ това отношение, а само изрично се подчертава, че казанитѣ писма трѣбва да се обгербватъ.

По § 5 и 7. Споредъ сегашния законъ заявленията за искане спестовни книжки не се обгербватъ (чл. 42 т. 45). Необгербването имъ, обаче, не може да намѣри оправдание, понеже тия заявления сж книжа отъ свършено частенъ интересъ, затова съ проекта се включватъ въ книжата, които ще се обгербватъ.

Не се обгербватъ сега, понеже не сж прѣдвидени изрично въ подлежащитѣ на гербовъ налогъ книжа, и свидетелствата за свършенъ прогимназиаленъ курсъ. Споредъ проекта ще се обгербватъ. И така твърдѣ много книжа за народообразователна цѣль сж освободени отъ гербовъ налогъ, та нѣма защо да се освобождаватъ занаяпрѣдъ и свидетелствата за свършенъ прогимназиаленъ курсъ.

По § 8. Прѣвозачитѣ — частни лица и дружества, особено чуждитѣ прѣвозни дружества въ страната, отказватъ да внасятъ гербовъ налогъ за товарителницитѣ, съ които прѣвозватъ държавни пратки, подѣ прѣдлогъ, че това не било прѣдвидено въ закона. Законопроектътъ туря задоволителенъ край на тази неприятна разправа.

По § 9. Много инностранни декорации по разреди и степени не съотвѣтствуватъ на тия, прѣдвидени въ законъ за гербовия налогъ. Невъзможно е да се впише една изчерпателна наредба въ проекта по този въпросъ, затова се прѣдоставя на Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, като компетентно учрѣждение, да изработи една сравнителна таблица за причисляване разнитѣ инностранни декорации къмъ прѣдвиденитѣ въ закона (чл. 21 т. 25, чл. 22 т. 2, чл. 23 т. 10, чл. 24 т. 14, чл. 25 т. 10, чл. 26 т. 9, чл. 27 т. 7, чл. 28, чл. 29 т. 3, чл. 30 и чл. 31).

По § 10. Основата за изчислението на гербовия налогъ за документитѣ по I категория (чл. 32) се измѣня отъ 1.000 на 500 л.

По § 11. Понеже закупачитѣ на общинскитѣ и окръжни данѣци, такси и берии сж завели, помимо противнитѣ нареждания на Министерството на финанситѣ, практика да отнасятъ гербовия налогъ върху разпискитѣ, които издаватъ, за смѣтка на данѣкоплатцитѣ, проектътъ туря край на тая неправилна практика, като изрично прѣдвижда, че гербовиятъ налогъ за тия разписки ще се плаща отъ закупачитѣ, които въ случая не дѣйствуватъ като агенти на общината или окръжа, а упражняватъ едно право, придобито по договоръ.

По § 12 и 14. Кореспонденцията, която съдържа договоръ, подлежи на обгербване и споредъ сегашния законъ (рѣшения на Върховния касационенъ сждъ, II углавно отдѣление, № № 57 и 154 отъ 11 септември и 15 ноември 1914 година), но недостатъчната прѣцизностъ въ текста на закона и особено съдържанието на неговия чл. 42 т. 7 дадоха поводъ за неволни нарушения, извършителитѣ на които трѣбваше скжпо да изплащатъ тази неясностъ на закона. Затова съ проекта изрично се подчертава, че тази кореспонденция подлежи на обгербване, като се прѣдвиждатъ и правила за обгербването ѝ.

Съгласителнитѣ подѣ каквато и да било форма за купко-продажба на камбю не могатъ да се третиратъ наравно съ обикновенитѣ договори, затова проектътъ прѣдвижда специална база и размиръ за тѣхното обгербване.

По § 13. Добавката, която се прави съ този параграфъ, се наложи отъ погрѣшното разбиране на нѣкои лица и учрѣждения, че за мѣлчаливото продѣжение на наемнитѣ срокове, както и за работитѣ и доставкитѣ, извършени сврѣхъ точно опрѣдѣленото законотракувано (уговорено) количество, не слѣдвало да се събира гербовъ налогъ —

разбирание, на което проектътъ, въ пълно съгласие съ основнитѣ принципи за облагане съ гербовъ налогъ, туря край.

По § 15. Измѣнението, което се прави съ този параграфъ, се наложи отъ онова, направено съ § 5.

По § 16. Измѣнението на този параграфъ се наложи отъ онова, направено съ § 4 и има за цѣль да подчертае, че спестовнитѣ книжки, издавани отъ телеграфо-пощенскитѣ станции и вписванитѣ въ тия книжки влогове сж свободни отъ гербовъ налогъ.

Книжкитѣ отъ частнитѣ каси и банки и влоговетѣ по тѣхъ, както се вижда отъ § 4 на проекта, се обгербватъ на общо основание. Частнитѣ каси и банки плащатъ за влоговетѣ по-голѣмъ процентъ лихва отъ т. п. спестовни каси, затова облагането на влоговетѣ въ частнитѣ каси и банки се компенсирва отъ по-голѣмата лихва, която вложителитѣ на сумитѣ получаватъ. Изплащанията отъ всички спестовни каси и банки на суми по спестовни книжки сж освободени отъ гербовъ налогъ съ чл. 42 т. 110 на закона.

По § 17. Още въ началото на влизането на сегашния законъ за гербовия налогъ въ сила — 1 мартъ 1904 година, Министерството на финанситѣ разясни, че заглавната дума на документа съставлява частъ отъ неговото съдържание и гербовитѣ марки, унищожени съ минаване върху асюрето (бѣлото имъ поле) заглавната дума (заглавието: договоръ, разписка и пр.) се смѣтатъ за правилно унищожени. Прѣзъ 1912 година едно отъ отдѣленията на Върховния касационенъ сждъ се произнесе, че заглавието не е частъ отъ текста, защото не характеризира достатъчно сключената сдѣлка. Това рѣшение стана извѣстно на Министерството на финанситѣ прѣзъ 1914 година, когато се издаде окръжно до всички учрѣждения и лица да иматъ прѣдъ видъ горѣказаното рѣшение, за да не попаднатъ въ наказуема грѣшка. Съ сжщото окръжно се нареди, че гербовитѣ марки, макаръ и унищожени съ заглавната дума, ще се приематъ за редовно унищожени, ако документитѣ, върху които сж залѣпени, носятъ дата по-прѣдишна отъ деня на обнародване окръжното въ „Държавенъ вѣстникъ“ — 21 ноември 1914 г. Нѣкои сждилища, обаче, сж започнали да налагатъ глоби и за документитѣ съ по-прѣдна дата. Тога не е справедливо, защото лицата, които сж съставили или издали документитѣ, сж се ръководили отъ разяснението на министерството. Съ проекта се прѣдупрѣждаватъ масовитѣ глобявания, които съвсѣмъ несправедливо биха послѣдвали, ако не се направѣше измѣнението прѣдметъ на § 17.

По § 18. Новата алинея на чл. 75 е наложена отъ съображение да се подчертае изрично, че при дѣйствието на специаленъ законъ за отсрочка по случай на война, давностнитѣ срокове по закона за гербовия налогъ сжщо не текатъ. Извѣстно е, че поради крайно намаления персоналъ прѣзъ врѣме на войната въ Върховната смѣтна палата, провѣрката на отчетитѣ на длѣжностнитѣ лица бѣ изоставена и нарушенията на закона за гербовия налогъ, ако такива е имало, ще се констатира въ много късно. За да не загуби съкровището въ този случай глобата и гербовия налогъ и понеже при прилагането на общия законъ за мораториума се явиха различни разбирания по въпроса, дали той се отнася и за давностнитѣ срокове по закона за гербовия налогъ или не, дава се едно окончателно разрѣшение на тия спорове.

По § 19. Нужно е да се даде извѣстенъ срокъ на всички длѣжностни и частни лица да се запознаятъ добрѣ съ измѣненията и допълненията, които се правятъ, за да не попаднатъ въ наказуеми грѣшки, затова се прѣдвижда, че новиятъ законъ ще влѣзе въ сила 15 дни слѣдъ обнародването му въ „Държавенъ вѣстникъ“. Срокътъ ще се брои въ пълни дни и ще почне отъ деня, слѣдващъ оня на обнародването.

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ.

§ 1. Размирътъ на простия и съразмиренъ гербовъ налогъ за всички видове книжа и документи, подлежащи на обгербване, се удвоява, като базата за прѣсмѣтането на налога си остава сжщата, освѣнъ въ случаитѣ, изрично споменати въ настоящия законъ.

§ 2. Членъ 5 се измѣня така:

Клоноветѣ и агентуритѣ на Българската народна банка продаватъ гербовитѣ марки и хартии на частни лица или учрѣждения въ брой, като имъ даватъ отстъпка 3%, когато купуватъ за сто и повече лева наведнажъ. На държавнитѣ учрѣждения и на българскитѣ Народна и Земледѣлска банки гербовитѣ марки се отпускатъ въ почекъ по реда, установенъ за това отъ министра на финанситѣ.

§ 3. Къмъ чл. 16 се прибавятъ слѣднитѣ двѣ алинеи:

Считатъ се за реклами отъ частенъ интересъ и се обгербватъ като такива и притуркитѣ на вѣстници, съдържащи само рекламни извѣстия, както и обявленията, програмитѣ и пр. за прѣдставления, концерти и др. такива, когато само частъ отъ приходитѣ се употрѣбжава за благотворителна цѣль.

Гербовиятъ налогъ за рекламитѣ, които сж приготвени не на хартия, а на тенекия, стъкло и др. такива, се събира отъ финансовитѣ управления въз основа на два еднообразни екземпляра декларация, съ която заинтересованитѣ лица съобщаватъ за броя на рекламитѣ отъ този видъ, за мѣстото, дѣто сж поставени или ще се поставятъ и за съдържанието имъ. Слѣдуютъ се гербови марки се залѣпятъ върху едина екземпляръ отъ декларацията и унищожаватъ съ печата на финансовото управление, а другиятъ екземпляръ, съ бѣлѣжка за количеството на събрания гербовъ налогъ, се връща на подателя.

§ 4. Въ чл. 17, т. 3, чл. 18, т. 7, чл. 20, т. 36 и чл. 21 т. 29 думитѣ „и др. такива“ се замѣняватъ съ думитѣ: „и всѣкакви писма, които служатъ за такива“, а думитѣ „отъ когото и да било“ се замѣняватъ съ думитѣ „отъ частни лица, дружества и банки — частни, обществени и държавни, както и отъ учрѣждения“.

Къмъ всѣки отъ поменатитѣ членове и точки се прибавя слѣдната

Забѣлѣжка. Гербовъ налогъ се плаща и когато, вмѣсто да се издаватъ отдѣлни разписки, квитанции и пр., се извършватъ вписвания въ особни книжки.

§ 5. Слѣдъ точка 1 на чл. 19 се прибавя слѣдната нова точка:

2. Заявления, подавани до всички спестовни каси, частни банки и дружества за искане спестовни книжки — първи или въ замѣна на изгубени или потѣлнени, както и тия, съ които вложителитѣ на сумитѣ молятъ да се промѣнятъ адреситѣ на спестовнитѣ книжки било на тѣхно ново фамилно име, било въ полза на тѣхни близки сродници — съпругъ, съпруга, дѣца, както и молбитѣ за сжщата цѣль, подавани отъ наслѣдницитѣ на починали вложители, ако по специалнитѣ наредби се допуска наслѣдницитѣ да се ползватъ съ книжкитѣ на наслѣдодателитѣ.

Забѣлѣжка. Гербовитѣ марки за книжки, издадени по устно искане, се залѣпятъ върху началната страница на книжката и унищожаватъ съ печата на учрѣдението, което я е издало.

§ 6. Точки 2—4 на сжщия членъ ставатъ точки 3—5, точка 13 на чл. 20 се отмѣнява, а точки 14—49 ставатъ 13—48.

§ 7. Точка 40, по новата нумеровка 39, на чл. 20 се измѣня така:

39. Свидѣтелства или удостоверения, издавани на ученици или ученички за свършенъ прогимназиаленъ курсъ, за недовършенъ зрѣлостенъ изпитъ и за напусчане училището.

§ 8. Точка 47 на сжщия членъ, по новата нумеровка 46, се измѣня така:

46. Товарителници, коносаменти, полици ди карико и фрахтове), включително и тия за прѣвозъ на държавни пратки отъ частни дружества, компании и пр.

Забѣлѣжка. Гербовиятъ налогъ за прѣвозъ на държавни пратки, за които се плащатъ прѣвозни такси повече отъ 200 лева, се плаща отъ прѣвозвача. Ако такситѣ сж до 200 лева, товарителницитѣ за държавни пратки се освобождаватъ отъ гербовъ налогъ по чл. 42, т. 137 отъ настоящия законъ.

§ 9. Къмъ чл. 21, т. 25 се прибавя слѣдната:

Забѣлѣжка. За иностранныѣ декорации, непрѣдвидени въ настоящия законъ, Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията изработва сравнителна таблица за причисляването имъ къмъ прѣдвиденитѣ въ закона.

Позволителнитѣ за правеносене иностранны декорации, дадени за отличие прѣзъ врѣме на война, не подлежатъ на обгербване.

§ 10. Въ чл. 32 базата, върху която се изчислява гербовиятъ налогъ за документитѣ отъ I категория, се измѣнява отъ 1.000 на 500 л. или частъ отъ 500 л. и думитѣ „първа категория по 10 ст. за всѣки 1.000 или частъ отъ 1.000 л.“ ставатъ, съгласно съ § 1 на настоящия законъ, „първа категория по 20 ст. за всѣки 500 или частъ отъ 500 лева“.

§ 11. Къмъ точка 1 на чл. 33 се прибавя слѣдната:

Забѣлѣжка. Гербовиятъ налогъ за разписки и квитанциитѣ, които се издаватъ отъ закупачитѣ на общин-

скитѣ и окръжнитѣ данѣци, такси и берии, се плаща отъ закупачитѣ безъ право да се минава въ тежестъ на данѣкоплатцитѣ.

§ 12. Точка 6 на чл. 36 се измѣня така:

6. Договори (контракти), продавателни, условителни, съгласителни, спогодителни и др. такива, включително и кореспонденцията, която, споредъ прѣдписанията на закона за задълженията и договоритѣ, този за общественитѣ прѣдприятия и търговския законъ, служи вмѣсто договоръ.

Забѣлѣжка. I. Отъ кореспонденцията се обгербва онова писмо, чрѣзъ което сдѣлката добива характеръ на окончателно сключена. Налогътъ се плаща по равно отъ двѣтѣ страни, ако не е уговорено да се плати само отъ едната и маркитѣ се унищожаватъ съ минаване върху асюрето (празното имъ мѣсто) частъ отъ текста на писмото или, ако това е невъзможно, съ бѣлѣжка върху асюрето: „служи вмѣсто договоръ и се обгербва като такъвъ“.

Забѣлѣжка II. Съгласителнитѣ подъ каквато и да било форма за покупко-продажба на камбио се обгербватъ, по изключение, съ 10 ст. за всѣки 1.000 или частъ отъ 1.000 л.

§ 13. Въ края на слѣдната алинея на чл. 40 се прибавятъ думитѣ: „По сжщия начинъ се постѣпва и когато стойността на прѣдприятието първоначално е била опрѣдѣлена, но впоследствие, при изпълнението му, е станало увеличаване на работитѣ — гербовиятъ налогъ се събира и върху увеличението. Такъвъ се събира и при мълчаливото продължение на наемнитѣ срокове, когато не се сключва особенъ договоръ“.

§ 14. Въ края на точка 7 отъ чл. 42 се прибавятъ думитѣ: „съ изключение на изрично обложената (чл. 36, т. 6)“.

§ 15. Точка 45 на чл. 42 се измѣня така:

45. Заявления, подавани до спестовни каси за изтегляване суми по спестовни книжки.

§ 16. Точка 75 на сжщия членъ се измѣня така:

75. Книжки спестовни, издавани отъ телеграфо-пощенскитѣ станции и вписванитѣ въ тия книжки влогове и изплащания.

§ 17. Въ чл. 45, буква а, слѣдъ думата „асюрето“ се прибавятъ думитѣ: „Заглавната дума на документа не се смѣта за частъ отъ съдържанието му. Документи отъ рода на изброенитѣ въ тази буква, съставени или издадени прѣди 21 ноември 1914 г., гербовитѣ марки върху които сж унищожени съ заглавната дума, ще се приематъ за редовно обгербовани, стига гербовиятъ налогъ да е събранъ въ прѣдвидения отъ закона размѣръ и въобще да не е извършено друго нарушение на закона“.

§ 18. Въ края на чл. 75 се прибавя слѣдната нова алинея:

При дѣйствието на специаленъ законъ за отсрочка (мораториумъ) по случай на война, давностнитѣ срокове, прѣдвидени въ настоящия законъ за констатиране нарушенията и прѣслѣждане нарушителитѣ, не текатъ прѣзъ всичкото врѣме, докато е въ сила законътъ за отсрочката.

§ 19. Настоящиятъ законъ влиза въ сила 15 дни слѣдъ обнародването му въ „Държавенъ вѣстникъ“ съ изключение на нареждането му, съдържащо се въ § 18, което, се смѣта въ сила отъ деня на обнародването на закона за отсрочката“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Законопроектътъ ще отиде въ комисията и слѣдъ това ще се постави на второ четене.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо четене на законопроекта за сврѣхсмѣтенъ кредитъ по бюджета за 1918 г. на сума 11.188.895 л.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за сврѣхсмѣтенъ кредитъ по бюджета за 1918 г. на сума 11.188.895 лева.

Г. г. народни прѣдставители! Прѣзъ течение на изтеклата година стана нужда да се произведатъ нѣкои разходи, за които въ бюджета нѣма прѣдвидени кредити. Налага се произвеждането на такива и прѣзъ първото тримѣсечие на текущата година, за които сжщо нѣма разрѣшени кредити. Тия разходи възлизатъ на обща сума 11.188.895 лева и сж подробно означени въ приложената къмъ настоящия законопроектъ таблица.

Както се вижда от таблицата, произвеждането на по-голяма част от тия разходи се е наложило по силата на специалните закони и разрешението на кредитите за посрещане на всички показани в таблицата разходи е повече от необходимо.

Затова, като ви представямъ тоя законопроектъ, имамъ честь да ви помоля да го разгледате и гласувате.

София, февруарий 1919 година.

Министъръ на финансите: С. Даневъ

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ
за свръхсметенъ кредитъ по бюджета за 1918 г. на сума 11.188.895 лева.

Чл. 1. Разрѣшава се на министритѣ свръхсметенъ кредитъ по бюджета за 1918 г. на сума 11.188.895 лева, за да изплатятъ разходите, означени въ приложената къмъ тоя законъ таблица.

Чл. 2. Разходите по настоящия законъ да се покриватъ отъ редовнитѣ приходи по бюджета за 1918 г. и да се отнесатъ къмъ съответнитѣ разходни бюджети за същата година.

„Т а б л и ц а

къмъ закона за свръхсметенъ кредитъ по бюджета за 1918 г., на сума 11.188.895 л.

§ §	Наименование на учрѣжденията и видъ на разходите	Искать се кредити
По редовния бюджетъ на държавата.		
Върховно правителство.		
Царски дворъ		
1	Добавъчно възнаграждение на служителитѣ при учреденията на Царския дворъ	6.000
Народно събрание.		
1	Разноски за погребението на македонския дѣецъ и народенъ прѣдставителъ Дончо Златковъ, съгласно съ III постановление на Министерския съвѣтъ, взето въ засѣданието му отъ 12 декемврий м. г., протоколъ № 148	2.020
Министерски съвѣтъ		
1	Добавъчно възнаграждение на личния съставъ при Министерския съвѣтъ	4.500
Върховна смѣтна палата		
1	Добавъчно възнаграждение на личния съставъ при Върховната смѣтна палата	40.000
Държавни дългове		
1	Гражданско-инвалидни пенсии, съгласно съ чл. 2 отъ закона за пенсиитѣ по гражданското и военното вѣдомства, споредъ измѣнението му съ чл. 4 на закона отъ 1 май 1918 г.	275.000
2	Възнаграждение на войницитѣ при Австрийското военно министерство, които сж придружавали до София четири вагона съ тютюневи бандероли и хартия за такива	3.000
3	Помощъ за погребение на броеца В. Свиленовъ	150
	Всичко по държавнитѣ дългове . .	278.150
Министерство на външнитѣ работи и изповѣданията		
1	Разноски, направени отъ Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията и отъ Софийското градско общинско управление по посрѣщането на Тѣхни Величества Баварския и Саксонския крале прѣзъ 1918 г.	50.000
2	Помощъ на украинския комитетъ, подъ покровителството на Хетмана, за подпомагане пострадалитѣ отъ експлозията на 6 юний 1918 г. въ Киевъ	20.000
3	За поправка на помѣщенията на нѣкои отъ чуждитѣ легации въ София, за възстановяване мобилировката имъ и за други вещевени разходи на сжщитѣ	100.000
4	За изплащане щетитѣ, нанесени на чужди подданици при отстъплението на южния фронтъ прѣзъ 1918 г., както и за други вещевени разходи	250.000
	Всичко по Министерството на външнитѣ работи и пр. . .	420.000
Министерство на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве		
1	Помощъ на пострадалото население въ гр. Ахтополъ отъ пожара, избухналъ прѣзъ мѣсець октомврий 1918 г.	300.000
З а б ъ л ъ ж к а: Размѣрътъ на помощта, която ще получатъ нуждающитѣ се отъ такава домакинства, се опрѣдѣля отъ тричленна комисиия, назначена отъ министра на вътрѣшнитѣ работи, въ съставъ: по единъ прѣдставителъ на мѣстната общински и финансова власти и главния учителъ или свещеникъ. Сжщата комисиия изплаща помощитѣ по раздавателни списъци, които и ще служатъ за оправдаване на разхода.		

§ §	Наименование на учрѣжденията и видъ на разходитѣ	Искатъ се кредити
2	Порционни пари на полицейскитѣ стражари, съгласно съ чл. 3 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители, за петъ мѣсеца, смѣтано отъ 1 ноемврий 1918 г.	1.200.000
3	За изплащане стойността на пропадналитѣ въ В. Търново прѣзъ м. ноемврий м. г. вещи на двама французки офицери	3.225
4	За набавяне изирателни карти	320.000
	Всичко по Министерството на вътрѣшнитѣ работи и пр. . .	1.823.225
Министерство на финанситѣ		
1	Възнаграждение на разни комисии, съгласно съ чл. 19 отъ закона за чиновницитѣ	30.000
2	За изплащане на общинитѣ 50% отъ събрания данѣкъ върху входнитѣ билети на кинематографитѣ, съгласно чл. 13 отъ закона за бюджета на държавата за 1914 г.	250.000
	Всичко по Министерството на финанситѣ . .	280.000
Министерство на войната		
1	Квартирни пари на сврѣхсрочнослужащитѣ подофицери съгласно съ измѣнението на чл. 2 отъ закона за добавъчното възнаграждение на държавнитѣ служители	2.500.000
Министерство на търговията, промишлеността и труда		
1	Премии на работницитѣ и служащитѣ при държавната мина „Перникъ“, съгласно съ чл. 1 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители, за изваденото количество каменни въглища	600.000
2	Премии на работницитѣ и служащитѣ при държавната мина „Бобовъ-Долъ“, съгласно съ чл. 1 отъ сѣщия законъ, за изваденото количество каменни въглища	300.000
3	Премии на работницитѣ и служащитѣ при държавната мина „Марица“, съгласно съ чл. 1 отъ сѣщия законъ, за изваденото количество каменни въглища	60.000
	З а б ъ л ѣ ж к а: Кредититѣ по тѣзи три точки се прѣдвиждатъ за петъ мѣсеца, смѣтано отъ 1 ноемврий 1918 г.	
4	Наемъ на помѣщения за окръжнитѣ инспекции по труда, за три мѣсеца, смѣтано отъ 1 януарий 1919 г.	25.000
5	Добавъчно възнаграждение на работницитѣ и служащитѣ при държавнитѣ каменовжленни мини	4.650.000
6	За изплащане билетитѣ на работницитѣ при държавнитѣ каменовжленни мини, за пътуването имъ по желѣзницитѣ, било по служба или въ отпускъ, и за възнаграждение на служебнитѣ комисии и минния съветъ	10.000
	Всичко по Министерството на търговията и пр. . .	5.645.000
Министерство на земледѣлието и държавнитѣ имоти		
1	Порционни пари на горскитѣ стражари, съгласно съ чл. 3 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители, за петъ мѣсеца, смѣтано отъ 1 ноемврий 1918 година	175.000
2	Възнаграждение на разни комисии при министерството съгласно чл. 19 отъ закона за чиновницитѣ	15.000
	Всичко по Министерството на земледѣлието и пр. . .	190.000
	А всичко по редовния бюджетъ . .	11.188.895

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение за спѣшность отъ г. министра на финанситѣ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за сврѣхсмѣтенъ кредитъ по бюджета за 1918 година, на сума 11.188.895 лева“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на министритѣ сврѣхсмѣтенъ кредитъ по бюджета за 1918 г. на сума 11.188.895 л., за да изплатятъ разходитѣ, означени въ приложената къмъ тоя законъ таблица“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Въ таблицата, приложена къмъ законопроекта, прѣдлагамъ да се прибави пунктъ 5 въ отдѣла за Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията: За изплащането разноситѣ по погребението на пелагонийския митрополитъ Авксентий и бившия дипломатически агентъ Петъръ Димитровъ — 24.670 л.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1 съ добавката, която направи г. министърътъ на финанситѣ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„Чл. 2. Разходитѣ по настоящия законъ да се покриватъ отъ редовнитѣ приходи по бюджета за 1918 г. и да се отнесатъ къмъ съответнитѣ разходни бюджети за сжщата година.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо четене законопроекта за прибавяне забѣлжката къмъ чл. 12 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за прибавяне забѣлжката къмъ чл. 12 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ.

Г. г. народни прѣдставители, съ обявяването на общата мобилизация на въоръженитѣ сили въ царството, извършена на 10 септемврий 1915 г., се сформироваха и нови войсковы части и управления, при които, съгласно съ щатоветѣ за военно врѣме, се откриха мѣста за дѣловодителъ-ковчезници, счетоводители и тѣхнитѣ помощници, отчетници, отчетници домакини и помощници домакини при болници и санитарни складове и др. Понеже не се намираха лица съ готови гаранции, за да заематъ тия длѣжности, назначавани сж нови такива, които поради изключителното положение нѣмаха възможность да прѣдставятъ часть отъ гаранцитѣ си въ имоти или въ налични суми, както изисква чл. 12 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ. Освѣнъ това въ окупиранитѣ земи бидоха открити постепенно всички държавни и обществени учрѣждения, при които се назначиха чиновници и служащи лица родомъ и жители на тия земи. Поради неуредената собственость на недвижимитѣ имоти тамъ, тия лица сжщо нѣмаха възможность да прѣдставятъ изискуемитѣ се съгласно съ закона имотни или парични гаранции.

Прѣдъ видъ на обстоятелствата и за да не се спѣва работата на казанитѣ войсковы части и управления и граждански учрѣждения въ новитѣ земи, по искането на Главното тилово управление и надлежитѣ министерства, повѣреното ми министерство е разрѣшило, щото всички лица, назначени на споменатитѣ длѣжности, да се оставятъ да изпълняватъ службата си, като прѣдставятъ лични поржчителства отъ двѣ и повече състоятелни лица, солидарно отговорни, въ размѣръ опрѣдѣленъ за всѣка длѣжность съгласно съ закона.

При това положение на въпроса и поради изтъкнатитѣ съображения повѣреното ми министерство се вижда принудено да ви сезира, г. г. народни прѣдставители, съ нѣстоящия законопроектъ, който има за цѣль, отъ една страна, да уреди въпроса за гаранцитѣ на лицата, назначени при новосформиранитѣ войсковы части и управления и отъ друга да даде възможность, щото до уреждане на недвижимата собственость въ окупиранитѣ земи, въ учрѣжденията държавни и обществени, въ сжщитѣ земи, да може да се назначаватъ и мѣстни хора на длѣжности, за които се изискватъ гаранции.

Моля, прочее, да разгледате и гласувате тоя законопроектъ.

Гр. София, мартъ 1919 г.

Министъръ на финанситѣ: С. Даневъ.

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за прибавяне забѣлжката къмъ чл. 12 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ.

Забѣлжката: Въ военно врѣме, при невъзможность да се намѣрятъ на потребнитѣ мѣста лица съ реални гаранции, надлежитиятъ министъръ, съ съгласието на министра на финанситѣ, може да разрѣши на тия мѣста да се назначаватъ лица, които при заемане на длѣжността прѣдставятъ най-малко отъ двѣ състоятелни лица лични поржчителства по образца, даденъ отъ Министерството на финанситѣ, завѣрени отъ надлѣжитѣ общински и сждебни власти.

Тия приврѣмenni гаранции, ако лицата, за които сж дадени, останатъ и занаяпрѣдъ на служба, трѣбва найкъсно до три мѣсеци отъ датата на указа за демобилизацията да бждатъ замѣнени съ редовни такива, до опрѣдѣления размѣръ, имащи сила и за врѣмето, изслужено съ личнитѣ гаранции.

Лицата, родомъ отъ новопридобититѣ и окупираны земи и живущи тамъ, назначени на длѣжности, за които се изисква гаранция, могатъ да заематъ длѣжността си само съ лични поржчителства докато бжде уредена собствеността на недвижимитѣ имоти въ тия земи.

Тоя законъ има сила отъ 10 септемврий 1915 г.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. министърътъ на финанситѣ прѣдлага спѣшность. Които приема прѣдложението му, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за прибавяне забѣлжката къмъ чл. 12 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„Забѣлжката. Въ военно врѣме, при невъзможность да се намѣрятъ на потребни мѣста лица съ реални гаранции, надлежитиятъ министъръ, съ съгласието на министра на финанситѣ, може да разрѣши на тия мѣста да се назначаватъ лица, които при заемане на длѣжността прѣдставятъ най-малко отъ двѣ състоятелни лица лични поржчителства по образца, даденъ отъ Министерството на финанситѣ, завѣрени отъ надлѣжитѣ общински и сждебни власти.

Тия приврѣмenni гаранции, ако лицата, за които сж дадени, останатъ и занаяпрѣдъ на служба, трѣбва най-

късно до три месеца от датата на указа за демобилизацията да бъдат замѣнени съ редовни такива, до опредѣления размѣръ, имащи сила и за времето, изслужено съ личнитѣ гаранции.

Лицата, родомъ отъ новопридобититѣ и окупирани земи и живущи тамъ, назначени на длъжности, за които се изисква гаранция, могатъ да заематъ длъжноститѣ си само съ лични поръчителства, докато бъде уредена собствеността на недвижимитѣ имоти въ тия земи.

Тоя законъ има сила отъ 10 септемврий 1915 г.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ прочетения текстъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо четене законопроекта за измѣнение на закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение на закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини.

Г. г. народни прѣдставители! Съ законъ за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини се признава правото на всички чиновници, служащи и работници въ държавнитѣ каменножглени мини да получатъ добавъчно възнаграждение въ размѣръ на $\frac{1}{6}$ респ. $\frac{2}{6}$ за времето прѣзъ войната.

Обаче, като се прие, щото туй добавъчно възнаграждение да се изплаща отъ частъ отъ създадения фондъ за цѣлѣта и като се прие положението, щото добавъчното възнаграждение да се плаща мѣсечно и то срѣщу всѣки новоизработенъ мѣсецъ, изплащането се разкъса респ. отложи за твърдѣ дълго време.

Цѣлѣта на законоположението бѣ да се задържатъ работницитѣ на работа въ минитѣ и тѣзи да иматъ винаги достатъчно работни ржци. Туй съображение, обаче, днес нѣма сила, защото, благодарение на другитѣ грижи на министерството, работническиятъ персоналъ е попълненъ и нѣма страхъ да намалѣе. А понеже плащането дневнитѣ пари на части прѣзъ дълго време фактически намалява помощта отъ тѣхъ, нужна именно при днешнитѣ трудни условия за прѣживяване, законопроектътъ прѣдлага това плащане да стане въ близко време.

За тази цѣль ще е нужно да бъде отпуснатъ отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда единъ кредитъ отъ 3 милиона лева, който, съгласно нарежданията на сѣщия законопроектъ, ще бъде изплатенъ постепенно отъ срѣдствата на фонда. Като се има прѣдъ видъ сегашното срѣдно производство на минитѣ, може да се вѣрва, че кредитътъ ще бъде повърнатъ въ една и половина до двѣ години.

Законопроектътъ отмѣня сѣщото ограничение и за изплащането на пенсионнитѣ удържки за минало време. Но понеже тѣ ще бъдатъ плащани отъ срѣдствата на фонда, отмѣната прѣслѣдва цѣлѣта само да ускори туй изплащане.

София, 1 мартъ 1919 г.

Управляющъ Министерството на търговията, промишлеността и труда,

министъръ на правосъдието: **Д-ръ П. Джидровъ.**

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение на закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини.

§ 1. Къмъ чл. 3 отъ закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини се прибавя слѣдната забѣлжка:

Забѣлжка. Дневнитѣ пари се изплащатъ изведнѣжъ или по части най-късно до 1 августъ н. г. споредъ особената наредба на министра на търговията, промишлеността и труда. За тази цѣль държавното съкровище авансира на Министерството на търговията, промишле-

ността и труда сумата (3) три милиона лева, която министерството ще повърне отъ срѣдствата на фонда.

§ 2. Алинеи втора и трета на чл. 4 отъ сѣщия законъ се отмѣняватъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Георги Димитровъ.

Г. Димитровъ: По този случай умѣстно е г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда да даде извѣстни освѣтления на Народното събрание, до какви резултати докара политиката на насилие въ мината „Перникъ“ относително производството на въглища въ този моментъ. Тая политика докара тия резултати, че 5 хиляди души работници напусчатъ мината, защото не желаятъ да бъдатъ въ казарма. Въглища нѣма, нѣма и да има — да знаете това. Работницитѣ не желаятъ да бъдатъ войници, не желаятъ да бъдатъ въ казарма и тероризирани отъ васъ. Това е истината. Въглища нѣма да имате.

А. Цанковъ: Вие това отдавна го пѣте, но нѣма кой да ви слуша. Никой не ви слуша.

Г. Димитровъ: Вие разстроихте производството, това е истината, г-да. Легнахте ли си на мѣстото сега?

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. министъръ на финанситѣ прѣдлага спѣшность. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение на закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„§ 1. Къмъ чл. 3 отъ закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сѣщитѣ мини се прибавя слѣдната забѣлжка:

Забѣлжка. Дневнитѣ пари се изплащатъ изведнѣжъ или по части най-късно до 1 августъ н. г. споредъ особената наредба на министра на търговията, промишлеността и труда. За тази цѣль държавното съкровище авансира на Министерството на търговията, промишлеността и труда сумата (3) три милиона лева, която министерството ще повърне отъ срѣдствата на фонда.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„§ 2. Алинеи втора и трета на чл. 4 отъ сѣщия законъ се отмѣняватъ.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Моля да се прѣреди дневниятъ редъ, като се пристѣпи къмъ пунктъ 6.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Пунктъ 6 отъ дневния редъ е първо четене законопроекта за опрощаване бандерола на 50 кг. II-качествени и 5 кг. I-качествени папириси, отпуснати на офицеритѣ и войницитѣ отъ италиянския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ, и подаряване 15 кг. III-качественъ тютюнъ за болнитѣ великобритански войници.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЪ

къмъ законопроекта за опрощаване бандерола на 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени папириси, отпуснати на офицеритъ и войницитъ отъ италианския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ и подаряване 15 кгр. III-качественъ тютюнъ за болнитъ великобритански войници.

Г. г. народни прѣдставители!

Пловдивскиятъ акцизентъ началникъ съ една телеграма, отправена до повѣреното ми министерство, ходатайствува да се разрѣши на офицеритъ и войницитъ, съставляващи италианския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ, да си набавятъ за собствено употребление отъ нѣкоя отъ мѣстнитъ фабрики 55 кгр. папириси, свободни отъ бандерола. — Повѣреното ми министерство, като имаше прѣдъ видъ мотивитъ, по които се правѣше това ходатайство, уважи го и разрѣши отпускането на исканитъ папириси. По сѣщитъ мотиви се разрѣши да се даде като подарѣкъ 15 кгр. III качество войнишки тютюнъ отъ тоя, който се намира въ резервния магазинъ въ София за раздаване на болнитъ великобритански войници.

Прѣдъ видъ на горѣизложеното, моля г. г. народнитъ прѣдставители да одобрятъ прѣдложенія законъ.

София, 28 декември 1918 г.

Министъръ на финанситъ: С. Даневъ.

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за опрощаване бандерола на 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени папириси, отпуснати на офицеритъ и войницитъ отъ италианския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ и подаряване 15 кгр. III-качественъ тютюнъ за болнитъ великобритански войници.

Чл. 1. Одобрява се да се освободятъ отъ бандеролъ отпуснатитъ отъ министра на финанситъ 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени папириси за офицеритъ и войницитъ отъ италианския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ, както и отпускането на 15 кгр. III-качественъ войнишки тютюнъ, като подарѣкъ за болнитъ великобритански войници“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Моля да се гласува спѣшностъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които сѣ съгласни съ прѣдложеніето на г. министра на финанситъ за спѣшностъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за опрощаване бандерола на 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени папириси, отпуснати на офицеритъ и войницитъ отъ италианския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ и подаряване 15 кгр. III-качественъ тютюнъ за болнитъ великобритански войници“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„Чл. 1. Одобрява се да се освободятъ отъ бандеролъ отпуснатитъ отъ министра на финанситъ 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени папириси за офицеритъ и войницитъ отъ италианския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ, както и отпускането на 15 кгр. III-качественъ войнишки тютюнъ, като подарѣкъ за болнитъ великобритански войници“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Моля да се пристѣпи къмъ разискване на пунктъ 12 отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение на закона за статистическото право отъ 1 януарий 1897 г., слѣдъ което да отиде въ комисията.

П. Шишковъ: Какво е това прѣреждане на дневния редъ, г. министре?

Министъръ С. Костурковъ: Слѣдъ приемането му, ще отиде въ комисията.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: А слѣдъ това ще се върнемъ на свръхсметния кредитъ отъ 1.084.000.000 л.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение закона за статистическото право отъ 1 януарий 1897 г.

Г. г. народни прѣдставители!

Като допълнение на направенитъ прѣзъ текущата сесия на Народното събрание измѣнения въ размѣра на нѣкои отъ такситъ и беритъ, събирани въ приходъ на държавното съкровище, подлежи да се измѣни и увеличи врѣменно и размѣрътъ на статистическото право, събирано, съгласно съ закона за статистическото право отъ 1 януарий 1897 г. („Държавенъ вѣстникъ“ брой 3 отъ с. г.)

Увеличенията и измѣненията, които се прѣдлагатъ съ настоящия законопроектъ, се напълно оправдаватъ, както съ развитието се отъ 1897 г. насамъ условия на външната ни търговия, така сѣщо и съ настѣпилитъ изключителни нужди на държавното съкровище.

Увѣренъ съмъ, че вне наравно съ мене ще намѣрите за напълно основателни прѣдложенитъ измѣнения и допълнения, затова ви моля да гласувате и приемете прѣдложенія законопроектъ.

София, 17 февруарий 1919 г.

Министъръ на финанситъ: С. Даневъ.

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение на закона за статистическото право.

Чл. 1 отъ закона за статистическото право се измѣня така:

Отъ вноснитъ, износнитъ, врѣменно вноснитъ, врѣменно износнитъ, нововноснитъ и транзитнитъ стоки се събира въ приходъ на държавното съкровище една такса подъ наименование „статистическо право“, въ слѣдния размѣръ:

- а) 1 л. на глава едъръ добитѣкъ;
 - б) 50 ст. на глава дребенъ добитѣкъ;
 - в) 5 ст. на глава домашни и други живи птици;
 - г) 50 л. за всѣкава моторна кола (автомобили, камиони и др. подобни), моторна лодка и за всѣки трамваенъ или желѣзнопѣтенъ вагонъ, съ изключение на ония, внасяни отъ държавата;
 - д) 10 л. за всѣка обикновена, пѣтнишка или товарна кола, а 20 л. за всѣка луксозна кола;
 - е) 2 л. за всѣки велосипедъ безъ моторъ, а 5 л. за всѣки такъвъ съ моторъ;
 - ж) 10 л. за всѣко пиано, пианино, окрестрионъ и органъ;
 - з) 20 ст. за всѣки пощенски колетъ или посылка, съ изключение на ония, за които се говори въ чл. 88 отъ закона за митницитъ и ония, които не могатъ да се облагатъ съ други освѣнъ съ прѣдвиденитъ въ международнитъ договори на пощата такси и по 50 ст. за всѣки други не пощенски колетъ;
 - и) 50 ст. за всѣки 100 и частъ отъ 100 кгр. бруто течности, налѣти въ варели;
 - к) 5 л. за всѣки 1.000 и частъ отъ 1.000 кгр. отъ дѣйствителното него тегло на всички течности, налѣти въ вагони-цистерни, или кораби-резервоари;
 - л) 3 л. за всѣки 1.000 и частъ отъ 1.000 кгр. бруто написана стѣклария, емайлирани, фаянсови и порцеланови изделия;
 - м) 1 л. за всѣки 1.000 и частъ отъ 1.000 кгр. бруто всѣкакви други насипани стоки.
- З а б ъ л ѣ ж к а 1. Прѣдмети, пристигащи на връзки отъ по нѣколко парчета, привързани съ каквато и да било обвързка, безъ амбалажъ, като: желѣзо на прѣти, ламарина, бѣло тенекъ, трѣби, чукове, бодлива телъ на кръстовища, подкови за добитѣкъ и за обуца, чугунени плочи, дѣски за сандѣци, дървенъ строителенъ и горивенъ материалъ и др. подобни; плугове, ралници, трупици, земледѣлчески машини; каменни и дървени вѣглища, даже въ чували и др. подобни, се облагатъ съ статистическо право по буква „м“.
- З а б ъ л ѣ ж к а 2. Празднитъ амбалажни сѣдове, като бѣчи, тенекъ, кафези, сандѣци, чували и др. подобни, при врѣмения вносъ, врѣмения износъ, както и при износа, се облагатъ съ статистическо право по буква „м“.

Забѣлѣжка 3. По сѣщата буква се облагатъ съ статистическо право при износа, макаръ и амбалирани въ чували и др. обврѣзки, слѣднитѣ стоки: зърнени храни, брашно, фуражъ, ярма, трици, плодове и др. земледѣлчески и градинарски произведения и отпадѣци отъ тѣхъ: кости, копита и други сурови животински произведения и отпадѣци; смрадика, паламудъ и др. подобни.

Сѣщитѣ стоки при вноса имъ, ако сѣ амбалирани, се облагатъ по буква „з“.

Чл. 2 отъ сѣщия законъ се измѣня и допълня така:

Статистическото право се събира отъ митницитѣ въ златна монета, или съгласно закона за изплащане митата, акциза и разнитѣ бери и такси въ банкноти отъ 19 ноември 1918 г.

Чл. 3. Настоящиятъ законъ влиза въ сила на петнадесетия день слѣдъ обнародването му въ „Държавенъ вѣстникъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приеми на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ рѣката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Ще моля да се изпрати въ комисията. Сега да се повърнемъ на пунктъ 5 отъ дневния редъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Пунктъ 5 отъ дневния редъ е първо четене на законопроекта за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.084.000.000 л. за посрѣщане нуждитѣ отъ войната, започната на 1 октомври 1915 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ В. Черневъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.084.000.000 л. за посрѣщане нуждитѣ по войната, започната на 1 октомври 1915 г.

Г. г. народни прѣдставители! Разрѣшенитѣ до сега извънредни свръхсметни кредити за посрѣщане на разходитѣ по войната се оказаха недостатъчни. Понеже произвеждането на тѣзи разходи, които имаше да задоволяватъ едни нетърпящи никакво отлагане нужди, главно за поддържане на армията, не можеше въ никой случай да бѣде прѣустановено, наложило се е изразходването крѣгло на около 750.000.000 л., свръхъ разрѣшенитѣ кредити. За покриване на този прѣразходъ, а така сѣщо и за посрѣщане на бѣдащи изплащания и ангажменти за военни нужди и за нѣкои други нужди, прѣдизвикани отъ войната, сѣ необходими нови кредити. Размѣрътъ на тия кредити се увеличи значително и вслѣдствие рѣшенията на Народното събрание да се платятъ на държавнитѣ служители по желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ за минало врѣме дневни пари въ увеличенъ размѣръ, слѣдствие увеличението на добавѣчното възнаграждение на пенсионеритѣ, а още повече и поради увеличението, по рѣшение на Министерския сѣвътъ, цѣната на житото, защото доставенитѣ и иззети храни ще трѣбва, възъ основа това рѣшение, да се изплатятъ на по-високи цѣни.

Затова, като Ви прѣдставямъ настоящия законопроектъ, съ който се иска извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на обща сума 1.084.000.000 л., имамъ честъ да ви помоля, г. г. народни прѣдставители, да го разгледате и гласувате.

София, декември 1918 г.

Министъръ на финанситѣ: С. Даневъ

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.084.000.000 л. за посрѣщане нуждитѣ по войната, започната на 1 октомври 1915 г.

Членъ 1. Разрѣшава се на министра на войната извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.000.000.000 л., за нуждитѣ на армията, означени въ закона за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ, утвърденъ съ указъ № 82 отъ 27 септември 1912 г., въ чл. 1 буква а и до и и за изплащане дневнитѣ пари на държавнитѣ служители по всички вѣдомства и добавѣчното възнаграждение на пенсионеритѣ, съгласно съ съотвѣтнитѣ законоположения.

Разходитѣ по този кредитъ да се произвеждатъ и оправдаватъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и съ постановлението, съдържащи се въ закона за извънредния свръхсметенъ кредитъ, утвърденъ съ указъ

№ 82 отъ 27 септември 1912 година, измѣненъ и допълненъ съ законитѣ, утвърдени съ укази № 11 отъ 21 мартъ 1913 година и № 19 отъ 16 априлъ 1916 година.

Членъ 2. Разрѣшава се на сѣщия министъръ да разходва отъ кредита по чл. 1 на този законъ сумата 500.000 лева за купуване на ордени, медали и крѣстове за храбростъ за награждаване отличилитѣ се въ войската офицери, долни чинове и чиновници.

Горната сума се отпуска на канцеларията на българскитѣ ордени и да се оправдае само съ разписка отъ лицето, на чието име ще се издаде платежната заповѣдъ.

Членъ 3. Разрѣшава се на министра на вжтрѣшнитѣ работи и народното здраве извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 70.000.000 лева за подпомагане нуждающитѣ се войнишки сѣмейства.

Разходитѣ по този кредитъ да се произвеждатъ съгласно съ закона за подпомагане нуждающитѣ се войнишки сѣмейства, и наредбата, издадена възъ основа на чл. 15 отъ сѣщия законъ, като отъ сѣщия кредитъ се изплащатъ и вещественитѣ разходи за централния комитетъ по бюджета, утвърденъ отъ Министерския сѣвътъ.

Членъ 4. Разрѣшава се на сѣщия министъръ извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.000.000 лева за помощи на хигиеническитѣ сѣвъти за борба противъ епидемическитѣ болести въ царството.

Сумитѣ по този кредитъ да се разпрѣдѣлятъ и отпуска въ рѣшение на Централния народенъ хигиенически сѣвътъ и да се разходватъ съгласно съ закона за хигиеническитѣ сѣвъти.

Членъ 5. Разрѣшава се на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 13.000.000 лева, за доставяне на камени вжглища, минерални масла и др. материяли за нуждитѣ на българскитѣ държавни желѣзници.

Доставката на тѣзи материяли може да се извърши и направо отъ прѣдставителството на източнитѣ армии въ Солунъ по цѣни, опрѣдѣлени отъ послѣдното, като въ такъвъ случай разходитѣ се оправдаватъ само съ смѣтко-разписка отъ това прѣдставителство.

Членъ 6. Разходитѣ, разрѣшени съ тоя законъ, да се покриватъ съ произведението на заемъ срѣщу държавни съкровищни бонове, при условия и лихва, опрѣдѣлени отъ Министерския сѣвътъ. Държавнитѣ съкровищни бонове се освобождаватъ отъ всѣкакви такси и данѣци, прѣдвидени или които ще се прѣдвидятъ въ законитѣ за напрѣдъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Василъ Коларовъ.

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ бихъ помолилъ г. министра на финанситѣ да ни даде извѣстни освѣтления относително този кредитъ. Касае се за единъ необикновенъ кредитъ отъ необикновени размѣри. Наистина, Народното събрание е бивало сезирано и другъ пѣтъ съ подобни кредити, но въ всѣки случай тогава, когато се апелира къмъ Народното събрание и къмъ страната за единъ вотъ съ такива голѣми послѣдствия, азъ мисля, че е длъжностъ на правителството, респективно на финансовия министъръ, да прѣдшествува този вотъ съ извѣстни освѣтления. Това е толкова по-наложително да стане сега, когато финансовото положение на страната е съвършено забъркано, никому е ясно. Азъ не зная даже дали то е напълно ясно на правителството и на прѣдставителя на финансовата властъ. Чини ми се, че длъжностъ на г. финансовия министъръ е да даде на Народното събрание извѣстни освѣтления. Азъ зная, че въ миналото такива кредити се гласуваха много често като политически кредити съ „ура“ и почти безъ никакви обяснения. Но азъ така сѣщо зная, че г. Даневъ, а така сѣщо и всички други членове на правителството произхождатъ отъ партийни групи, които сѣ се противили на подобенъ начинъ на разглеждане и гласуване голѣми военни кредити. И за да бѣде г. министърътъ на финанситѣ послѣдователенъ на себе си въ миналото, неговъ дългъ е и азъ апелирамъ къмъ него да изпълни тоя свой дългъ, да прѣдшествува вота съ едно изложение. Ако той, обаче, въпрѣки всичко, се откаже да стори това, тогазъ очевидно азъ вземамъ думата, за да направя моитѣ забѣлѣжки по законопроекта.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Продължавайте

В. Коларовъ: Г. министърътъ на финанситѣ счита за излишно да даде освѣтление.

Г. Димитровъ: И той не знае финансовото положение на страната и нѣма какво да каже.

Министър д-ръ С. Даневъ: Не искамъ да вземамъ два пъти думата. По 6-ти дванадесетини ще ви дамъ една картина на нашето финансово положение, а относително настоящия кредитъ, ясно е за какво се иска. Отъ примирението насамъ военното положение продължава, кредити сж изхарчени, искаме да оформимъ това, което вече е било консумирано.

(Прѣдседателското мѣсто заема прѣдседателятъ)

В. Коларовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Въ двѣтѣ думи, които г. министърътъ на финанситѣ каза, се заключава всичката финансова политика на нашитѣ финансови министри — да поставятъ народното прѣдставителство и страната прѣдъ свършени факти. Кредититѣ, които се искатъ, очевидно, сж единъ свършенъ фактъ, тѣ сж ангажирани, сумитѣ сж консумирани, тѣй както е бивало винаги, както е бивало съ всички военни кредити, гласувани отъ Народното събрание. И г. министърътъ на финанситѣ счита за излишно да даде освѣтления. Щомъ работата е свършена, тогазъ какви освѣтления сж необходими? Никакви освѣтления не сж необходими. Сумитѣ сж ангажирани, изхарчени, щемъ-нешемъ ще ги плащаме, слѣдователно, трѣбва да ги гласуваме. Но, г. г. народни прѣдставители, даже ако бѣше тѣй, то и въ такъвъ случай едно обяснение на нашия вотъ се налагаше. Даже ако това бѣха суми изразходвани, ако това не сж суми, ако това не сж кредити за бѣдащата политика на правителството, то и въ такъвъ случай ние бѣхме въ правото си да излѣземъ отъ тая трибуна и още еднажъ, както въ миналото по този поводъ — и още повече днесъ, отколкото въ миналото — да протестираме противъ тая войнствена политика, военна политика на всички български управляющи партии, която доведе страната до сегашното положение. Но въ настоящия случай не се касае само за една минала политика, не се касае само за кредити вече ангажирани; но се касае и за текущата политика, касае се и за бѣдащата политика на правителството, защото и въ този моментъ нашата страна се намира на военна нога, въ страната има военно положение, тя пѣшка подъ воененъ режимъ, упражняватъ се военнитѣ закони, за приложението на които се изискватъ извънредни военни кредити, между които военни кредити, очевидно, е и кредитътъ отъ 1 милиардъ и толкова милиона лева, вотирането на който се иска отъ насъ. Значи, касае се за текущата политика, за дѣйствуващата сегашна политика на правителството. Е добръ, длъжностъ е тогава на Народно събрание и партии да взематъ становище спрѣмо нея. Азъ зная, г. г. народни прѣдставители, че сж голѣма неохота се слѣдятъ дебати въ Народно събрание. Нѣщо повече даже: Народното събрание се бойкотира, Народното събрание се е свело къмъ една карикатура, това не е никакво Народно събрание, често пъти, много пъти вече засѣданията трѣбваше да бѣдатъ вдигнати, обявени за несъстояли се по неявяване на достатъченъ брой депутати. Много пъти засѣданията на Народно събрание трѣбваше да бѣдатъ прѣкъснати по липса на кворумъ, за да се гласува единъ вече дебатиранъ законъ.

А. Цанковъ: Като бѣгате, така ще бѣде.

В. Коларовъ: И празнитѣ банки, каквито сж обикновено прѣзъ всичкитѣ засѣдания на Народно събрание въ тая злополучна сврѣхконституционна сесия, каквито сж и въ този моментъ, сж живо, блѣскаво доказателство за некадърността и неспособността на настоящето Народно събрание да отговори на нуждитѣ на момента, да се яви изразителъ на нуждитѣ на народнитѣ маси, които днесъ сж въ движение. Цѣлата страна е въ тревога; отъ всички страни искатъ, отъ всички страни бомбардиратъ; цѣлиятъ народъ е заригенъ за своето положение днешно, утрѣшно, за своето бѣдаще.

Г. Димитровъ: Само тукъ мързеливо се прозяватъ.

В. Коларовъ: Само въ Народно събрание, което трѣбва да бѣде изразителъ на волята, на интереситѣ на народната маса, има спокойствие. Но това е спокойствието на гробищата, това е спокойствието, което мирише на мухълъ, на гангрена. Гангрена разяжда нашия върховенъ институтъ — Народно събрание.

Г. г. народни представители! Това, което е характерно, то е, че този фактъ, за неспособността на Народно събрание да отговори на нуждитѣ на момента, се признава отъ всички. Признава се отъ партиитѣ, които участвуватъ въ правителството, и ежедневни органитѣ на тѣзи партии — на нѣкои поне отъ тѣхъ — констатирайки тоя фактъ,

искатъ отъ правителството разтурянето, разгонването на Народно събрание. Въпрѣки всичко, Събранието продължава номинално да съществува, номинално да функционира и продължава номинално да изпълнява само единствена функция, да залгва българския народъ, че той живѣе при единъ нормаленъ, законенъ режимъ, при който всичкитѣ власти, проникнати отъ своитѣ високи длъжности въ дадения моментъ, бѣдатъ на своитѣ постове и изпълняватъ добросъвестно това, което е тѣхна задача. Г. г. народни прѣдставители! Какъ да се обясни тая аномалия? Безспорно, тя има своитѣ обяснения. Колкото се отнася до господата отъ дѣсната страна, положението е много ясно. Тия господа, които бѣха дѣйцитѣ, активнитѣ изразители на войнствената националистическа политика, която докара погрома на България, която е непосредствената, главната причина за нещастieto, въ което се намира страната, днесъ иматъ всичкия интересъ да мълчатъ, да кротуватъ. И тѣ мълчатъ, тѣ кротуватъ. Тѣ даватъ своето съгласие за всички мѣроприятия, които имъ се искатъ тукъ отъ зелената маса. Нищо досега не сж отказали тѣ, и нищо не отказватъ. Тѣ гласуватъ, не даватъ никакви поводи на правителството за недоволство. Напротивъ, даже тѣ подкрѣпятъ правителството въ всичкитѣ негови акции, . . .

К. Панайодовъ: Гласувахме ли амнистията?

В. Коларовъ: Сега ще ви кажа за нея. . . . и тогава, когато правителството не се чувствува сигурно отъ страна на партиитѣ, отъ които произхожда. Господата отъ дѣсно, въ своето си мнозинство, не дадоха вота си на единъ-единственъ законопроектъ; той бѣше законопроектътъ за амнистията. Но, първо, тоя законопроектъ не изхождаше отъ правителството — това не е най-сѣщественото тукъ; не дадоха вота си за тоя законопроектъ затова, защото той бѣше една плѣсница въ тѣхното лице, . . .

Отъ либералнитѣ групи: А-а-а!

В. Коларовъ: . . . защото той бѣше непосредственъ отговоръ, блямъ на тѣхното минало, на тѣхната политика. Тѣ не можеха себе си да осѣждатъ. Но неможейки себе си да осѣждатъ, даватъ, обаче, своята подкрѣпка на политика, която се явява продължение на слѣдваната отъ тѣхъ политика.

К. Досевъ: Вие амнистирахте себе си, затуй гласувахте.

П. Пешевъ: Събранието не било добро, незаконно било, и приемате амнистията, гласувана отъ туй Събрание!

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Амнистията, която биде гласувана тукъ, биде изтрѣгната отъ Народно събрание; не я дадохте вие, а тя е взета отъ народнитѣ маси противъ васъ, противъ вашата воля, противъ волята на правителството. То нѣмаше куражъ да внесе въ Народно събрание единъ законопроектъ за амнистията. Тя е плодъ на едно народно движение. Защо не му се противопоставихте вие, защо нѣмахте куража да му се противопоставите?

Г. Димовъ: Срамота е да приказвате тия работи! Ако сте послѣдователи, г. Ципорановъ трѣбва да бѣде вънъ отъ Народно събрание. Искате да се ползвате отъ облатитѣ на амнистията, гласувана отъ това Народно събрание, а отъ друга страна го нападате.

В. Коларовъ: Вие имате куража да говорите за това Народно събрание, което измѣни на мандата си, въ името на който то бѣше избрано! Вие, г-да, всички отъ тая страна (Сочи либералнитѣ групи), въ 1914 г., когато се явихте прѣдъ народа да агитирате, вие се явихте като миролюбци, вие се явихте въ името на мира, въ името на неутралитета, а това бѣхте вие, които прогласихте войната, които я водихте. (Възгласение отъ либералнитѣ групи) Добръ, за това Народно събрание е думата.

П. Пешевъ: Вие като какъвъ говорите сега?

В. Коларовъ: Да, азъ разбирамъ много добръ своята позиция, азъ разбирамъ много добръ своитѣ качества. Азъ не съмъ измѣнилъ на своитѣ мандатори, азъ не съмъ измѣнилъ на своитѣ избиратели; азъ съмъ изпълнилъ напълно задълженията си, които тържествено съмъ поелъ прѣдъ тѣхъ, и имамъ куражъ и прѣдъ васъ, и прѣдъ всички, прѣдъ цѣлъ свѣтъ да излѣза съ открито чело. И азъ не мълча и нѣма да мълча. Но вие ще мълчите тамъ,

защото вие сте опозорени, защото вие сте банкрутирали, защото вашата политика е окончателно фалирала. Вие днес чакате само милост, само снизхождение. Това е то. Нищо повече не очаквате.

К. Досевъ: Само прѣстѣпнитѣ типове се нуждаятъ отъ амнистия.

В. Коларовъ: Но чакайте, всичко не е минало. Чакайте, тая Камара не е вѣчна, и вие ще трѣбва да излѣзете лице съ лице прѣдъ народнитѣ маси да имъ дадете смѣтка. Ще я поискатъ тая смѣтка. И вие нѣма да избѣгнете отъ сѣда, който народътъ ще ви устрои — не се безпокойте.

Г. Димовъ: Ние не сме бѣгали и нѣма да бѣгаме, а вие сте, които нѣмате куражъ да излѣзете прѣдъ вашитѣ сѣдии, а искате да се амнистирате. Това е позоръ!

Г. Димитровъ: Защо не отидете между избирателитѣ да направите поне едно стѣбране, кѣдѣ ви е куражътъ?

Г. Димовъ: Ние не правимъ революция, ние не сме революционери, а българи. Ние искаме спокойствие въ държавата.

Г. Димитровъ: Вие бѣгате отъ народа, страхувате се отъ него.

В. Коларовъ: (Къмъ Г. Димовъ) Ние ще си отидемъ, когато васъ изгонимъ — нѣма да ви оставимъ тукъ сами.

Г. Димовъ: Искамъ да ви кажа, че сте непослѣдователни, защото говорите едно, а вършите друго.

Х. Кабакчиевъ: Вие направихте погрома на българския народъ.

В. Коларовъ: Непослѣдователенъ е само този, който обѣщава миръ, а гласува за война; непослѣдователенъ е само този, който обѣщава обновление за България, а я хвърля въ пропастьта. Това е вашата послѣдователностъ.

К. Досевъ: Благодарение на вашитѣ прѣстѣпни агитации.

Г. Димитровъ: Я потърсете вашия приятелъ кайзера, вашия патронъ Фердинанда. Тамъ трѣбва да отидете всички.

Г. Димовъ: Ние сме готови да отговаряме. Нѣма да бѣгаме като васъ.

В. Коларовъ: Азъ поставямъ въпроса не на ония господа (Сочи либералнитѣ групи), азъ поставямъ въпроса на другитѣ въ това Народно събрание, на ония партии, които въ събрания и въ своитѣ органи не само критикуватъ Народното събрание, но признаватъ неговата недѣеспособностъ и искатъ неговото разтурване: защо тѣ не упражнятъ властта, която иматъ въ рѣшитѣ си, защо тѣ не го разгонятъ? Защо тѣ нѣматъ куража да отидатъ лице съ лице прѣдъ народа, защо тѣ не се явятъ прѣдъ народната маса да ѝ дадатъ смѣтка? Защо тѣ не искатъ да дадатъ на народа въ сегашния критически моментъ, когато се касае за съществуването и бъдещето на народа, щото той самъ да се изкаже за своитѣ сѣдбини?

И. Кирковъ: Кажете ги кои сѣ, поименувайте ги. Ние подъ този знаменателъ не попадаме.

В. Коларовъ: Вие ги знаете кои сѣ. — Г. г. народни прѣдставители! Ясно е. На тая зелена маса засѣдаватъ прѣдставители на шестъ политически партии. Е добръ, тия шестъ политически партии има да се справятъ съ този кардиналенъ въпросъ. Вие, г-да, говорите за обновление, за спасение на България, за реформиране на България. Съ какво реформирате България вие? Съ тази Камара ли, въ която има едно болшинство отъ войнствующи националисти, една Камара, съставена отъ прѣдставители на партии, които нищо друго не сѣ правили, освѣнъ да грабятъ, да вагабонствуватъ, да обиратъ, да мошенничествуватъ? Вие, г-да, внасяте законъ за облагане, за конфискуване незаконнитѣ печалби, незаконнитѣ обогатявания. Е добръ, кои сѣ тия, които незаконно се обогатяваха? Кои сѣ ония депутати и министри, които, използвайки положението и властта си, нагнупаха грамадни богатства? Тѣ не сѣ ли въ вашата срѣда? Е добръ, защо вие нѣмате куража да

вземете метлата и да ги пратите тамъ, кѣдѣто е тѣхното мѣсто? Азъ ви питамъ: ако, г-да, вие сезирате Народното събрание съ законопроектъ за конфискуване незаконнитѣ богатства, придобити чрѣзъ политическо влияние, особено отъ страна на министри, депутати и прочее политически лица отъ сѣщата тази Камара, която вие обвинявате въ използване политическата властъ и политическото влияние за лични, користни цѣли — питамъ ви, дѣ е вашата послѣдователностъ? Неужели това е сериозна политика? И вие искате да гледаме на този законопроектъ като на нѣщо сериозно, като на истинска реформа, на истински лѣкъ, който ще дойде да цѣри една народна рана? Та вие се обръщате къмъ крадцитѣ, къмъ мошенницитѣ, къмъ тѣзи, които незаконно се обогатиха, и отъ тѣхъ искате да ви гласуватъ законъ за конфискуване незаконно придобититѣ богатства! Та това е пародия. Това не е нищо друго, освѣнъ една плитка демагогия. Това е само прахъ въ очитѣ на народнитѣ маси.

И вие мислите, че това нѣма да се разбере, вие мислите, че вамъ ще ви повѣрватъ, че дѣйствително вие обновявате страната и я хвърляте по нови пѣтища! Напразно е всичко това. (Възражения отъ либералнитѣ групи) Но ако това се прави, за насъ е ясно като день, че други високи, отъ първостепенна важностъ мотиви, заставятъ правителството и шесттѣ партии, отъ срѣдата на които изхожда то, да търпи тая охтичава, тая рѣждяса Камара, която е неспособна да се грижи, която е неспособна да създаде никакво добро дѣло. Тукъ се гласуватъ десетки закони, но тия закони никой не ги знае, никой не ги чете, никой не се интересува отъ тѣхъ. Вие мислите, че това е обновление на държавата, че това е реформиране на страната, че това е избавление на страната отъ туй печално положение, въ което тя е изпаднала? Неужели единъ народъ, който е прѣживѣлъ страшна криза и трѣбва да дири нови пѣтища да се обнови, да пипа, да се ориентира наново, неужели по такъвъ начинъ, чрѣзъ такава Камара, чрѣзъ такъвъ начинъ на дѣйствие, чрѣзъ такова присѣствие, съ такъвъ мързель, съ такъвъ лѣнь, даже да си вдига ржката въ Народното събрание, за да гласува — неужели по такъвъ начинъ се реформира страната и се хвърля тя въ нови пѣтища? Та това е срамно, това е позорно! Това е позорно не само за Парламента и правителството, това е позорно за държавата, за този общественъ редъ, който дава възможностъ да съществуватъ подобни порядки.

Н. Начевъ: Тази рѣчь е за улицата, а не за тукъ.

В. Коларовъ: Но, г. г. народни прѣдставители, азъ казахъ, че другъ мотивъ лежи въ основата на тая широка толерантностъ къмъ това Народно събрание. Тоя мотивъ не е никой другъ, освѣнъ страхътъ отъ самия народъ, отъ гласа на народната маса. Не само отъ тамъ (Сочи либералнитѣ групи), но така сѣщо и отъ тукъ (Сочи групитѣ на блока) се боятъ да излѣзатъ лице съ лице прѣдъ народната маса; не само отъ тукъ, но сѣщо и отъ тамъ хората и политическитѣ партии чувствуватъ страшната отговорностъ, която лежи на тѣхнитѣ плѣщи за голѣмитѣ нещастия, сполетѣли нашата страна. Защото въ края на краищата голѣмата отговорностъ за катастрофитѣ, сполетѣли България, не се корени, не се крие само въ едностраничната политика на германофилството или на русофилството, а тя се крие въ тоя войнственъ национализъмъ, буржоазенъ национализъмъ, въ духа на който откажъ България съществува се възпитаватъ народнитѣ маси и за цѣлитѣ на който се жертвуватъ и се поглъщатъ всичкитѣ срѣдства на народното стопанство. Политиката на русофилството фалира въ 1913 г.; съ Антантата България дойде до една катастрофа, голѣма катастрофа, която раздвижи цѣлия народъ и която поиска издирване, установяване отговорноститѣ за нея. Въ 1918 г. банкрутира политиката на германофилството; и съ централнитѣ сили, носители на капиталистическия империализъмъ, България биде разгромена. България биде разгромена затова, защото малкиятъ български народъ свърза своята сѣдба съ завоевателнитѣ интереси на голѣмитѣ империалистически държави и групировки. Малкиятъ български народъ, който има интересъ свободно да се развива, да увеличава своитѣ материални и морални ресурси, тоя народъ, управляванъ отъ българскитѣ капиталистически партии, отъ българската буржоазия, биде вѣвлѣченъ за цѣлитѣ и интереситѣ на буржоазията, ...

Г. Димовъ: Не е вѣрно; за обединението на българския народъ.

В. Коларовъ: ... за да служи най-напрѣдъ като оржиде въ ржцѣтъ на завоевателния абсолютизъмъ на руситѣ и на западно-европейскитѣ държави, а въ 1915—1918 година да вади кестенитѣ изъ огъня за цѣлитѣ на империализма на централнитѣ сили. Това е, г-да, истината. И днесъ, погледнете се единъ други, вържете се въ плодотъ на вашата политика, вържете се въ положението на България въ този моментъ и ако у васъ има капка свѣстъ, вие ще признаете истинността, върността на моитѣ аргументи. (Прѣрѣкания между К. Пастуховъ и групата на тѣснитѣ социалисти)

К. Пастуховъ: Азъ зная Вашата роля на провокаторъ всѣкъждѣ. Не мислете, че ще бъдете въ състояние да смутите моята мисълъ. Раковски ви донесе пари съвѣтъ, 8.000 л., да свикате събрания.

В. Коларовъ: Не Ви е срамъ, агенти-провокатори! Вашата политика е само политика на провокаторство. Такава бѣше въ Перникъ, такава е и въ цѣлата страна, такава е и тукъ, въ Парламента. Нѣма да Ви отговарямъ.

К. Пастуховъ: Вие писахте да защитимъ Цариградъ съ война. Имайте доблестта да го признаете. Вие бѣхте съ онѣзи, отъ дѣсницата. Съ тѣхъ проповѣдвахте война. Ето ви резултатътъ днесъ. Сърбайте сега тази попара!

И. Г. Поповъ: Ние не го приемаме. (Веселостъ)

Г. Димитровъ: (Възразява нѣщо)

К. Пастуховъ: Имашъ кѣща за 180.000 л. Ходишъ да подбутвашъ хората да бѣгатъ отъ войската. Разправете за Парвуса.

Прѣдседателтъ: (Звъни)

К. Пастуховъ: Руски рубли ядешъ; съ потѣта си нищо не си спечелилъ. Азъ имамъ 8.000 гласа, а тебе те избира полицията.

Г. Димитровъ: Ти си гешефтаръ.

К. Пастуховъ: Единъ гамеъ, който се подкупва за 100 л.

Г. Димитровъ: Кой се подкупва? Я докажи!

К. Пастуховъ: Чужди пари ядешъ — болшевишки рубли.

Г. Димитровъ: Докажи, че ще ти счупя черепа!

Прѣдседателтъ: (Звъни)

Г. Димитровъ: Азъ протестирамъ, г. прѣдседателю.

В. Коларовъ: Другари! Азъ ви моля, оставете г. Пастухова. Той е въ ролята си на агентъ-провокаторъ. Въ момента, когато тукъ се заклеимъ войнственитѣ национализъмъ, който доведе България до тая катастрофа, национализъмътъ намира защитникъ въ лицето на г. Пастухова! Въ всички критически моменти, когато тукъ се касае да се изобличи именно милитаризмътъ и национализъмътъ, винаги г. Пастуховъ и неговитѣ другари сж заставали на страната на този национализъмъ, за да го защитятъ. Оставете го, другари, на спокойствие. Той е въ ролята си.

Х. Кабакчиевъ: (Къмъ К. Пастуховъ) Агентъ-провокаторъ бѣхте на Радославова.

К. Пастуховъ: Кого прати Радославовъ въ затвора?

Х. Кабакчиевъ: Радославовъ прати въ затвора насъ, а вие вършехте гешефтарства. Вие бѣхте агентъ въ тайната полиция.

А. Коновъ: Вие сте провокатори. Въ вашитѣ събрания искахте да провокирате България.

Х. Кабакчиевъ: Дрънъ, дрънъ ярина!

Прѣдседателтъ: (Звъни)

В. Коларовъ: Вие чувствувате отговорността, г. г. обшодѣлци, която тежи надъ вашитѣ плѣщи.

А. Коновъ: Провокирахте цѣла България да влѣзе въ война чрѣзъ събранието на Спартакусъ. Накарахте Радославова да обяви война.

В. Коларовъ: Не ви е срамъ, мръсници такива!

А. Коновъ: Разсипници на България! И сега продължавате да провокирате работното население.

Х. Кабакчиевъ: Дрънъ, дрънъ! Ти, крѣчмарино севлиевски!

Прѣдседателтъ: (Звъни)

И. Г. Поповъ: Тукъ социалистически клубъ ли е?

А. Коновъ: (Къмъ Х. Кабакчиевъ): Какъвто и да бѣда, подкупникъ нѣма да бѣда, отъ крадени пари не ще се ползувамъ.

В. Коларовъ: Г. Сакъзовъ сега съ държавни пари е на тѣй наречената социалистическа конференция. Въ 1917 г. ходихте пакъ съ държавни пари на Стокхолмската конференция. Не Ви е срамъ!

А. Коновъ: Това не е прѣстѣпление.

В. Коларовъ: Отричате ли това?

К. Пастуховъ: Вие отричате ли Парвуса?

В. Коларовъ: Г. прѣдседателю! Гарантирайте ми свободата на словото; напразно ми тече врѣмето, а искамъ да свърша по-скоро.

П. Даскаловъ: Г. Коларовъ! Когато говорите за Народното събрание, че се е обърнало на мъртвилница, вашитѣ двѣ крила отъ социалистическата партия ви опровергаватъ: обърнахте го на циганска махала.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателтъ д-ръ И. Момчиловъ)

В. Коларовъ: Да. Изглежда, че вашето Народно събрание днесъ асж не може да търпи други сцени, освѣнъ позорна картина: да оставятъ да разиграватъ. Това е много ясно.

П. Даскаловъ: Тѣ сж ваши сцени.

И. Г. Поповъ: Кои сж авторитѣ?

В. Коларовъ: Това сж вашитѣ защитници цербери, които играятъ ролята на провокатори. Въ момента, когато вие привличаме васъ подъ отговорностъ, тѣ ще се намѣсятъ да прѣчатъ и съ това тѣ изразяватъ своята пълна солидарностъ съ политиката, която сте водили. Г-да! Ако този печаленъ фактъ сжествува, понятно е, че сжествува много по-високи мотиви отъ друго естество, които заставляватъ управляющитѣ днесъ партии да търпятъ тази позорна картина: да оставятъ да функционира това ржж-дясало Народно събрание.

И. Г. Поповъ: Въ което Вие сте още членъ.

В. Коларовъ: Е добръ, азъ казахъ истинскитѣ мотиви: това е страхътъ на всички днесъ управляющи, бивши и сегашни, партии отъ гласа на народната маса. Боите се вие отъ него. Ако вие не се боите, добръ, имайте куража да разгоните Народното събрание. Властта е въ ваши ржцѣ — излѣзте прѣдъ народа, искайте неговото довѣрие, посочете му вашата програма, вашитѣ рецепти, дайте му реформи, изложете новитѣ пѣтища, въ които мислите да вкарате България, за да се избави отъ туй нещастно положение, въ което тя се намира днесъ. Вие това не искате да го направите, не можете да го направите; вие не знаете какво да кажете на българския народъ, вие сте се оплели въ послѣдницитѣ отъ вашата политика, непрѣдвидени за васъ и тѣ сж днесъ запечатени съ деветъ печати. Вие не можете да разгадате какво прѣдставлява днесъ нашата страна, какви сж насокитѣ на нейното развитие и какъвъ е въоръжението изходъ отъ това заплетено положение, и незнаейки това, вие чувствувате само като прѣдставители на българската капиталистическа класа, че една опасностъ сжествува за вашитѣ интереси, като притежатели на богатствата, на имотитѣ, като такива, които сте успѣли, използвайки досегашната си властъ, досегашното си управление въ бур-

жоазната държава, да ограбят народния труд, народният богатства.

И. Г. Поповъ: Попитайте другаря си г. Поповъ.

В. Коларовъ: У васъ говори чувството на трепетъ прѣдъ развиващитъ се въ цѣлъ свѣтъ събития, които го разтърсватъ изъ неговата основа. Вие всички говорите за болшеvizъмъ, вие треперите прѣдъ името само на болшеvizма — затуй, защото болшеvizмътъ вмѣсто единъ фантомъ, вмѣсто една сѣнка, се превърна въ единъ реалитетъ съ дълбоки корени, които намѣриха благоприятна почва въ режима, въ условията, които създаде страшната европейска война. Болшеvizмътъ днесъ се яви като единствената двигателна сила, която тласка обществото къмъ нови пѣтища, които ще го изведатъ изъ този батакъ и ще разкриятъ на нова смѣтка нови широки, свѣтли хоризонти на прогресъ, на култура и цивилизация. Вие виждате болшеvizшката вълна да се доближава, отъ нея се боите и затова се държите като слѣпци о тояга, каквато прѣдставлява днешната власт, днешното Народно събрание, днешната държава, изгнила въ своитъ си основи. Вие не смѣете да пристѣпите къмъ тая акция на обновление, защото туй обновление се бѣде противъ васъ, защото то ще бѣде окончателно отрицание на вашата политика, защото това обновление сочи къмъ нови пѣтища, къмъ прѣдставителство и защита на нови интереси, които не сѣ вашитъ интереси, които не сѣ интереси на капитала и капитализма, а сѣ интереси на трудящитъ се маси. Това е основниятъ ирѣшителниятъ мотивъ, който ви заставя да стоите на едно мѣсто и въ името само на нѣкакъвъ редъ и спокойствие, абсолютно необходими за бѣдащето на България, да не оставите по никакъвъ начинъ народътъ да прояви своята си воля, да упражни своитъ си права и да вземе въ собственитъ си рѣчи сѣдбинитъ на страната си. И, г. г. народни прѣдставители, изхождайки отъ тоя страхъ, правителството продължава политиката на терора, защото тя е логическо послѣствие на тая контрареволюционна, антиболшеvizшка войнствена буржоазна капиталистическа политика, която сѣ водили и продължаватъ да водятъ управляющитъ партии и тѣхнитъ правителства. Въ цѣлата страна, макаръ и при примирие, макаръ и при демобилизация на армията, владѣе страшна военна диктатура. Тя е тѣй страшна, да не кажа и по-страшна, отколкото диктатурата, която бѣше прѣзъ врѣме на войната. Г-да! Управляватъ шесть партии; тѣ претендиратъ да прѣдставляватъ цѣлия български народъ или огромото мнозинство отъ българския народъ. Добрѣ, ако вие, г-да, имате на страната си огромото мнозинство отъ българския народъ, защо тогава вие прибѣгвате къмъ военно положение, защо го държите, защо отъ день на день го засилвате, защо усилвате терора надъ българскитъ граждани и надъ сѣщия този народъ? Понятно е, че вие се боите отъ народа. Но азъ трѣбва веднага да прибавя: терорътъ се изпитва отъ цѣлата народна маса, но на терора не е подчинена алчната, грабителска българска буржоазия; тя продължава своята си политика на грабежъ. Златната мана не е прѣстанала да вали: и банки, и управителни свѣти, и депутати, всички участвуватъ въ новото ограбване на народната маса.

И. Симеоновъ: Вие имате единъ клубъ, който струва 2 милиона лева.

Г. Димитровъ: Той е отъ срѣдствата на нашитъ работници.

И. Симеоновъ: Отъ вашитъ лентия. Вие деморализирате българския народъ.

В. Коларовъ: Г. Симеоновъ се сърди. Той е правъ, защото демократическитъ лидери, Демократическата партия е най-силно прѣдставена въ новото банково дѣло на България. Има право да се сърди.

И. Симеоновъ: За какво да се сърдя? Че имате петъ милиона лева ли? (Къмъ Г. Димитровъ) Ти имашъ къща за 160.000 л., азъ ще взема прѣписъ отъ крѣпостния актъ.

В. Коларовъ: Г. Симеоновъ! Българскиятъ пролетариятъ има единъ народенъ домъ, много тѣсенъ, много недостатъченъ да го побере, и азъ Ви увѣрявамъ, азъ Ви гарантирамъ, че въ скоро време българскиятъ пролетариятъ ще има много по-широкъ и достоенъ за него народенъ домъ, въ който ще може да върши своето дѣло.

И. Симеоновъ: Съ паритъ на Чакърова, който открадна 400.000 л. отъ почтата.

В. Коларовъ: Бѣдете спокойни, не за петъ милиона, а за 50 милиона ще изгради българскиятъ пролетариятъ на роденъ домъ и това ще бѣде негова доблестъ, негова заслуга. (Скарване между народнитъ прѣдставители И. Симеоновъ и Г. Димитровъ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Господата отъ тази страна иматъ право да се вълнуватъ и да протестиратъ и много понятно защо: тѣ сѣ подъ закрилата на правителството, за тѣхъ нѣма военно положение. Г. Симеоновъ; та той е свободенъ, той ходи въ Враца, въ своя окръгъ, той прави събрания, които се свикватъ съ барабанъ, . . .

И. Симеоновъ: Това е лъжа.

В. Коларовъ: . . . които се свикватъ отъ околийски началници, отъ пристави. Никога той не се е ползувалъ съ подобна широка политическа свобода, както се ползува днесъ.

И. Симеоновъ: Вие правите митинги въ Враца.

В. Коларовъ: Г-да! Азъ трѣбва да ви кажа, че нашата партия е подложена на единъ изключителенъ режимъ и това не се отрича отъ никого. Нашата партия не може да прави събрания въ сѣщитъ дни, когато правителственитъ шефове, лидери отъ управляющата партия, обикалятъ страната, свикватъ събрания. На ораторитъ, на организаторитъ на Социалъ-демократическата партия не се позволява свикването на събрания, разтурятъ ги съ полицейска сила, съставятъ имъ се актове, когато, въпрѣки полицейската сила, тѣ се състояватъ. И, г. г. народни прѣдставители, ако искате доказателства, азъ мога веднага да ви посоча и прочета съ десетки и стотици телеграми, каквито пристигатъ отъ цѣлата страна, отъ всички окръзи и околии, отъ маса села, въ които телеграми нашата партия, организациитъ и групитъ протестиратъ най-енергично противъ властта, задѣто тя не позволява устройването на събранията и задѣто разтуря свиканитъ такива.

С. Момчевъ: Кажете нѣкъдѣ единъ случай.

В. Коларовъ: Та това става прѣдъ Вашитъ очи, г. Станчо Момчевъ, въ София.

С. Момчевъ: Азъ Ви заявявамъ, че въ гр. Айтосъ ние правихме събрание при закрити врати, а вашитъ хора направиха митингъ насрѣдъ площада. Недѣйте лъга. Това е голѣма безсѣвъстностъ и голѣма безчестностъ. Вие говорите за галерията. Недѣйте заблуждава.

В. Коларовъ: Напразно се заехте да защитите г. министъра на вътрѣшнитъ работи и г. министъра на войната. Нѣма да ги защитите.

С. Момчевъ: Недѣйте заблуждава; има свидетели, които знаятъ работата. Нѣмате дѣца прѣдъ себе си, а имате политики.

Х. Кабакчиевъ: Поатихте полиция и съ насилие искахте да разтурите нашия митингъ, но не можакте. Вашата войска и вашата полиция бѣха безсилни.

В. Коларовъ: Азъ сега ще ви кажа, г. Момчевъ. (Народнитъ прѣдставители Д. Поповъ и А. Радоловъ показватъ червени афиши — покани за събрания на тѣснитъ социалисти)

В. Коларовъ: Господата искатъ да ни покажатъ афиши, съ които нашитъ организации свикватъ събрания. Много сѣ подобни афиши, обаче азъ Ви заявявамъ, че ако събранията сѣ се състояли, това е било противъ силата, употребена отъ властта. Събранията сѣ се състояли само затова, защото нашитъ партийни хора сѣ имали квоажа и гражданската доблестъ да защитятъ своитъ конституционни права и свободи и да не се подчинятъ на едно противозаконно, противоконституционно, околжко на министъра на вътрѣшнитъ работи. Г-да! Прѣди двѣ седмици въ София бѣше свикано събрание въ Градското казино отъ мѣстната партийна организация. То бѣше назначено за 8 ч. и трѣбваше да трае до 10 ч. сутринята, понеже само тогава салонътъ е свободенъ. Е добрѣ, това събрание бѣше запрѣтено изрично и отъ градоначалника, и отъ г. министъра на

вътрешните работи. Не само биде запрѣтено, но когато, въпрѣки запрѣщението, се явиха работници въ 8 ч. сутринта прѣдъ салона въ градската градина, тогава биде вдигнатъ на кракъ цѣлиятъ гарнизонъ, войската блокира градската градина и не позволи по никакъвъ начинъ да се влѣзе въ салона и да се състои събранието. Та неужели вие, г-да, които живѣте въ София, сте слѣпци? Не виждате ли честитѣ военни упражненія, които правятъ съ мѣстния гарнизонъ г. г. министърътъ на войната и началникътъ на тукашната дивизионна област, като смущаватъ „офийскитѣ“ граждани съ парадирването на войски, на катечници и кавалерия изъ главнитѣ улици на града? Противъ кого е това? Не е ли противъ упражнението правото на събрание на нашата партия и по такъвъ начинъ се осуетяватъ тѣзи събрания?

И. Кирковъ: Г. Коларовъ! Моля Ви се. И ние протестираме, ако нѣкой въ България не Ви е давалъ възможностъ да правите събрания такива, каквито прави блокътъ. Но азъ ви питамъ трѣбва ли да съществуватъ такива покани: (Чете) „На митингъ елате въ недѣля въ 2 ч. слѣдъ обѣдъ съ женитѣ и дѣцата на Демиръ-дере, за да чуете нашата болшевишка дума отъ днешното политическо събрание“. Ако вашитѣ събрания се осуетяватъ, и ние протестираме, но да каните на болшевишко събрание, съгласете се, това не може да получи одобрение отъ никоя страна.

В. Коларовъ: Нашата конституция не прави изключение за болшевишки събрания. Доколкото знамъ, тя гарантира свободата и правото на всички български граждани свободно да изкажатъ своитѣ политически възгледи и искания. Неужели болшевизмътъ ще го поставите вънъ отъ законитѣ? Кой ви даде това право? Г. г. народни прѣдставители! Азъ правя апелъ. Същия денъ, въ който политцията и военната властъ въ София осуетиха събранието ни въ Градското казино, въ Пловдивъ, съ съдѣйствието на полицията, се състоя събрание, организирано отъ широкитѣ социалисти, на което ораторъ бѣше г. д-ръ Сакаровъ, който има пълната свобода да псува тѣснитѣ социалисти и болшевикитѣ. (Скарване между народнитѣ прѣдставители Недѣлко Атанасовъ и Х. Кабакчиевъ)

Н. Атанасовъ: Страхопѣзльовци сте вие. Вие дезертирате и бѣгате. Такива революционери сте.

В. Коларовъ: Г. Недѣлко Атанасовъ е много горещъ революционеръ, но като характеристика на неговото революционерство може да послужи фактътъ, че господата (Сочи земледѣлската група) цѣлунаха ржка на българския монархизъмъ, примириха се съ него и станаха негови върни служители.

И. Кирковъ: Собствено, не прѣнебрѣгнаха съдбата на България. (Прѣрекане между Недѣлко Атанасовъ и Х. Кабакчиевъ. Голѣма глъчка)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Силно звѣни)

В. Коларовъ: Г-да! Не само събрания се разтурватъ и възпрѣпятъ, закриватъ се клубовѣтъ на нашата партия! Въ гр. Варна... (Скарване между К. Пастуховъ и Г. Димитровъ. Голѣма глъчка)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звѣни) Моля тишина! Оставете разправиитѣ.

В. Коларовъ: (Къмъ групата на широкитѣ социалисти) Досега имате една заслуга: вие участвувахте въ разстрѣлването на 1.600 души български граждани въ Радомиръ — тази е само вашата заслуга. Това бѣше по рѣшение на блока, въ който участвувахте и вие, и това рѣшение бѣше взето по ваше прѣдложение. По-нататъкъ историята ще отбѣлѣжи всичко това.

К. Пастуховъ: Вие участвувахте въ избиването на народа, вие искахте да се биемъ за Цариградъ; Радославовъ ви разрѣши събранието тогава.

В. Коларовъ: Нищо нѣма да ви помогне това.

К. Пастуховъ: Безсрамникъ!

В. Коларовъ: Безсрамници сте сами, защото прѣзъ врѣме на цѣлата война поддържате войнствената политика, поддържате Радославова, гласувахте му кредити и закони, ходихте да прѣдставлявате неговата политика въ чужбина и продължавате същото дѣло и въ този моментъ.

К. Пастуховъ: Вие отивахте въ чужбина да вземате рубли.

Х. Кабакчиевъ: (Възразява нѣщо)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звѣни) Моля Ви се, г. Кабакчиевъ!

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ не мога да мина мълкомъ единъ фактъ. То е фактътъ на политическата провокация, която се упражнява не само прѣзъ врѣме на войната, но и сега, особено сега, противъ нашата партия; политическа провокация, която обхваща събитията въ Перникъ, която е главната причина за онова, което се разигра тамъ; политическа провокация, която намира изражения въ всевъзможни подстрѣкателства противъ нашата партия, намиращи мѣсто въ органитѣ на извѣстни политически партии; политическа провокация, която се изразява въ съчиняването, въ фабрикуването на всевъзможни пасквили и провокаторски съчинения, които по-сетнѣ се отдаватъ или се стоварватъ върху плещитѣ на Социалъ-демократическата партия. Провокация също бѣше всичко онова, което се вършеше въ Перникъ, провокация срѣщу нашата партия, срѣщу българския пролетариатъ, но, същеврѣменно, за смѣтка на голѣми стопански интереси на българската държава и на българския народъ. Съдѣствие на една провокация е и онова, което продължава да става и въ този моментъ въ Перникъ. Тукъ, по поводъ на питането на нашия другаръ Димитровъ, биде разкрита една частъ отъ онази мръсна история, отъ онова юдинско хоро, което се играе въ Перникъ за смѣтка на нѣколко хиляди нещастни рудничари, което фактически цѣли да удари Социалъ-демократическата партия, но което фактически не удря нея, а националното стопанство на България.

Г. Димитровъ: Нѣма го Джидровъ тукъ да чуе.

В. Коларовъ: Тѣй се разсипва минното дѣло, по такъвъ начинъ се разстроива съобщителното дѣло въ нашата страна и всичко това е плодъ на една политическа провокация на едно политическо отмѣщение. Фактътъ, че г. д-ръ Джидровъ, като замѣстникъ-министъръ на търговията, индустрията и труда, най-послѣ отстъпи слѣдъ нѣколко мѣсечна легална и справедлива борба на пернишкитѣ рудничари да добиятъ едно удовлетворение на своитѣ насѣщни искания, да получатъ срѣдства да живѣятъ, фактътъ, г. г. народни прѣдставители, че подиръ четири мѣсеци правителството дохожда да даде онова, което работницитѣ искаха отъ първия още моментъ слѣдъ демобилизацията, този фактъ свидѣтелствува колко прави сѣ били работницитѣ и колко неправо е било министерството, правителството, когато то не само е отказвало задоволяването на тия искания на рудничаритѣ, а, напротивъ, е обявявало война на рудничаритѣ, на Рудничарския съюзъ и е искало разсипването, разбиването на рудничарската организация. Подиръ четири мѣсеци се удовлетворява една съществена частъ отъ исканията на пернишкитѣ рудничари, но това удовлетворение се придружава отъ едно страшно отмѣщение. Въ часа, въ който се дава сѣ едната ржка увеличената надница на рудничаритѣ, сѣ другата ржка се стоварва единъ тежъкъ юмрукъ върху плѣщитѣ на нещастнитѣ рудничари съ цѣлъ да се съсипе тѣхната организация, да се ударятъ тѣснитѣ социалисти, да се създаде политическа клиентела на г. г. широкитѣ социалисти.

Нѣкой отъ земледѣлската група: Тамъ е зорѣтъ.

В. Коларовъ: Пернишкитѣ рудничари имали единъ грѣхъ: тѣ били прави да искатъ отъ държавата — дадохъ имъ това — но тѣ имали единъ грѣхъ: да бждатъ организирани въ единъ рудничарски съюзъ, който не признава опеката на широкитѣ социалисти, който върви рамо до рамо съ организирани работници отъ цѣлата страна заедно съ Социалъ-демократическата партия отъ тѣсната фракция. Този голѣмъ грѣхъ трѣбваше тѣ да изкупятъ не само съ военното положение, съ военния тероръ, но съ немилостивото изгезаване на десетки и на стотици хора чрѣзъ разтуряне на тѣхната организация, чрѣзъ блокиране и закриване на тѣхния клубъ, чрѣзъ заграбване на тѣхната архива, чрѣзъ злоупотребяване съ онова довѣрие, което работницитѣ, като български граждани, иматъ или питаятъ въобще къмъ една власт, която си служи съ законни срѣдства и дѣйствува въ рамкитѣ на законитѣ. Затвориха клуба на този рудничарски съюзъ и го прѣвърнаха въ жилища — по такъвъ начинъ задоволяватъ нуждата на пернишкитѣ рудничари отъ жилища, като отнематъ тѣхната светиня, мѣстото, дѣто тѣ се събиратъ, за да обмислятъ

своите интереси, да обмислят средствата за борба, за да защитят тия свои интереси и права. Това биде извършено на 16 или 17 февруарий. Но то не стига. Бидоха арестувани около 200 души рудничари; пратиха ги въ крѣпости! Г. г. народни прѣдставители! Хайката против рудничаритѣ още продължава и то против интелекта на перничани, против ония, които сѣ живѣ уми, които стоятъ начело на рудничарската организация, но които, помнете, сѣще-врѣменно сѣ основниятъ стѣлбъ на рудничарската професия. Ние нѣмаме голѣма рудничарска професия, ние имаме една мина „Перникъ“, която има нѣкакво си 30—40 годишно сѣществуване, ние имаме единъ малъкъ брой рудничари, които се броятъ на прѣсти. Е добръ, тия рудничари сѣ прокудени отъ мината „Перникъ“. И не само това, не само ги изгонватъ, не ги изгонватъ, като войници ги взематъ и ги пращатъ по други мнии. По такъвъ начинъ рудничарскитѣ трудъ въ свободна България днесъ се прѣвърща въ единъ насилнически трудъ, въ единъ робски трудъ. Българскитѣ рудничаръ днесъ не е свободенъ гражданинъ, българскитѣ рудничаръ трѣбва да работи подъ камшика, подъ заплашването на военни сѣдилища и въ моя джобъ е обвинителниятъ актъ противъ 7 души пернишки рудничари, най-добритѣ рудничари, професионални работници, обвинителенъ актъ, съ който се иска смъртното имъ наказание. Българското правителство бърза да отплаща на пернишкитѣ рудничари, защото тѣ искали по-добри заплати, защото тѣ искали сносни условия за сѣществуване, защото сѣ си позволили да напомнятъ на българската държава, че тя е длѣжна да гарантира на своитѣ служители извѣстенъ животъ, единъ минимумъ отъ животъ. Тѣ ще отговарятъ на 14 мартъ и се взематъ всички мѣрки, щото ударятъ, който ще бѣде нанесенъ на перничани, да бѣде дѣйствително свирѣпъ. Дѣйствително жестоко, да остави той слѣди. Даватъ се, фабрикуватъ се доказателства, че рудничаритѣ сѣ мобилизирани. Г. г. народни прѣдставители! Ако рудничаритѣ сѣ мобилизирани, защо на стотици и стотици работници отъ мината се позволява, когато искатъ, да напуснатъ? Защо г. министърътъ на търговията, индустрията и труда въ своя позивъ къмъ рудничаритѣ, въ който излага онова, което той имъ дава, се обръща къмъ тѣхъ съ апелъ: „Ако вие сте недоволни отъ това, което ви давамъ, свободни сте да напуснете.“ Какъ, питамъ азъ, една властъ може да каже на мобилизиранитѣ войници: „Вие по ваша воля можете да си дадете оставкитѣ“? Е добръ, перничани трѣбва да бѣдатъ считани за мобилизирани, трѣбва да бѣдатъ считани за войници и онова, което тѣ сѣ извършили тамъ, трѣбва да бѣде подведено като дѣяние, извършено отъ военни-служещи, което попада подъ разпорежданията на военноположителния законъ за военно врѣме — трѣбва крѣвъ да се пролѣе, глави иска българското правителство отъ българския пролетариатъ. Падналитѣ отъ куршумитѣ 200.000 бѣха недостатъчни, жестоцитѣ, дадени отъ българския народъ прѣвъ 7-годишната война, сѣ недостатъчни да наситятъ Моллоха на българската буюжоазия, крѣвопийска буржоазия, трѣбва още жертви и въ мирно врѣме, и въ врѣме на примирението, трѣбва сега рудничаритѣ, които цѣли 3 години, прѣвъ цѣлата война, като черни роби подъ земята пѣшкаха, работѣха и ладоха на нашата страна всичко, което зависѣше отъ тѣхъ, дадоха повече отъ онова, което можеше да се иска отъ тѣхъ, на тѣзи рудничари, които срѣщу 1½—2 л. заплатата работиха прѣвъ цѣлата война и гласъ не повдигнаха, на тѣхъ сега трѣбва отплата. И азъ питамъ: не е ли това системата на терора, не е ли това системата на военната диктатура, насочена именно противъ работническата класа и противъ социалната демокрация? Смѣятъ ли това да го отречатъ? Но нѣма да помогне нищо. Тѣзи 7 души, застрѣляйте ги! Вие сте посочили тѣхнитѣ глави. Вземете ги. Но, г. г. народни прѣдставители, вие съ това нѣма да отстраните въпиющата нужда, която изпитва българскитѣ работнически народъ; вие съ това само ще възбудите неговудуването, жаждата за отмѣщение, вие само ще задълбочите кризата, стопанска и обществена, която разяжда нашата страна; вие съ това само ще увеличите отпора, който експлоатираниитѣ народни маси ще ви дадатъ. Продължавайте въ този пѣтъ. Нѣма това да ви помогне. Азъ знамъ, че въ моменти като сегашния, когато управляющитѣ класи чувствуватъ какъ почвата подъ тѣхнитѣ нозѣ се рони, какъ нищо здраво, твърдо не е останало подъ тѣхъ, на което могатъ да стѣпятъ, тѣ изгубватъ ума си. Е добръ, азъ мога да кажа: днесъ българската управляюща буржоазия е изгубила ума си. Тя не знае какво прави. И прѣслѣдвайки една пѣлъ, тя ще постигне тѣкмо обратни резултати. Г. г. народни прѣдставители! Убоцитѣ, голѣмитѣ исторически уроци сѣ налице. Не само България е въ туй положение, и други страни сѣ въ подобно и въ по-тежко положение. И въ други страни се водятъ борби, и ние всички виждаме какъ повдигането, свирѣпствуването

на контра-революцията само стимулира революционния подемъ, революционнитѣ настроения на маситѣ и срѣщу всѣки ударъ на контра-революцията слѣдва единъ по голѣмъ контра-ударъ отъ страна на революцията.

П. Даскаловъ: Имаме ли у насъ революция?

В. Коларовъ: Е добръ, г-да, вие я прокламирахте.

П. Даскаловъ: Обявете я тогава, че да я знаемъ.

В. Коларовъ: Революция не сѣществува, но контра-революция свирѣпствува, тя е въ своя ходъ. Четете, г. г. народни прѣдставители, в. „Прѣпорецъ“, сношния брой, статията озаглавена „Горѣ рѣцѣтѣ.“ Диктатурата се проповѣдва, диктатура противъ тѣснитѣ социалисти. Да, тамъ се приказва и за закони, тамъ се приказва и за законни срѣдства, но, г. г. народни прѣдставители, кой не чете, кой не вижда задъ милитѣ, нѣжни думи на в. „Прѣпорецъ“ мръсно подстрѣкательство противъ Социалъ-демократическата партия въ България? Кой не вижда рогага на контра-революцията, която се организира и въ момента, въ който народната маса още не се е опомнила, още не е добила възможностъ да прояви своята воля, да каже своята дума, какъ тя се стареа да нанесе единъ рѣшителенъ ударъ въ главата ѝ, за да попрѣчи по такъвъ начинъ на процеса на изяснението на съзнанието въ тая народна маса? Г. г. народни прѣдставители! Това се вижда навсѣкѣдѣ, социалъ-демократитѣ не могатъ да мръднатъ, безъ да се вдигнатъ на кракъ цѣли гарнизони. Социалъ-демократическата партия се посочва днесъ като организация, която, излѣзла вънъ отъ рамкитѣ на законитѣ, заплашва съ тероръ сѣществуващата държава, сѣществуващия общественъ редъ. Е добръ, азъ съмъ длѣженъ да ви заявя: Социалъ-демократическата партия не крие и нѣма защо да крие своя революционенъ характеръ. Това е нейната програма отъ 40 години, отъ какъ тя сѣществува, и въ името на тая програма тя организира пролетарията и малоимотнитѣ маси въ нашата страна. Революционниятъ характеръ на социалната демокрация е извѣстенъ.

Но, г. г. народни прѣдставители, мислите ли вие да спасите днешната държава и днешното общество, мислите ли да спасите неговата днешна форма, . . .

Нѣкой отъ групата на либералитѣ: Прѣди амнистията не признавахте това.

В. Коларовъ: . . . мислите ли вие, че това общество и тази държавна организация, която сѣществува отъ 100 години, отъ френската революция, или отъ 200 години за извѣстни страни, че тя е вѣчна, че тя е послѣдната дума на човѣшкия разумъ, че задъ нея нѣма нищо друго? Е добръ, какво по-голѣмо доказателство за прѣходността на днешната държава и на днешното общество отъ положението, въ което се намира тя сега? Но тя се разлага, тя се топи, тя днесъ поддържа една система на анархия, днесъ нѣма никакъвъ редъ, никакъвъ законъ, никакъвъ стабилизаторъ, никаква дисциплина. Всичко онова, което се счита като добродѣтелъ на буржоазната държава, е прѣстанало отдавна да сѣществува; то е отлетѣло въ миналото. Кажете ми вие, г-да, имате ли конституция? Та вие я тѣпчите по всички линии! Имате ли законъ? Та кой законъ се прилага? Всичкитѣ закони се тѣпчатъ, всичкитѣ закони се прѣнебрѣгватъ. Кажете ми: имате ли властъ, имате ли органи на властѣта? Но неужели вие не виждате, не чувствувате този процесъ на разложение? Той се хвърля въ очитѣ ви. Но азъ не виждамъ изгледитѣ на тази държава. Посочете ги вие; посочете ми стопанскитѣ изгледи, посочете ми пѣтя, по който тя се развива, кажете ми нейнитѣ финансови изгледи, кажете ми какъ ще ликвидирате тѣзи 10 или 12 милиарди дългъ? А може би втоѣ и обезщетение ще ни стоварятъ да плащаме на побѣдителитѣ.

И. Г. Поповъ: Ще ги платимъ съ конфискуванитѣ незаконни богатства.

В. Коларовъ: Кажете ми, по кой начинъ ще ги покриете: съ удвояване на гербовия налогъ, съ кантарината, съ канъ-парасъ, съ боклукъ-парасъ? Е добръ, една държава, една властъ, която, при наличността на една подобна страшна, дълбока икономическа и обществена криза, не вижда никаква друга помощъ, освѣнъ въ форсирането, въ удвояването на сѣществуващитѣ данѣни тежести, тази държава, тази държавна организация доказва, че тя е напълно дѣйствително да отиде на боклука. И тя отива на боклука. Вие нѣма да спрете този процесъ на разложение, и съ на-

силите, и безъ насилие нѣма да го спрете — ще си отиде тази държава. И тя си отива, тя се руши, ние виждаме какъ прицѣтъ нейнитѣ кокали подъ напора на новитѣ обществени сили и на стопанскитѣ нужди, които сж народени отъ новото врѣме.

Е добръ, ние сме революционеритъ, ние сме прѣдставителитъ на новата форма на обществото и на държавата, която ще дойде да наслѣди сегашната: обществена и държавна форма, за да даде възможностъ на обществото, на народъ, на човѣшество да се развива. Вие хвърлихте това общество, този народъ въ задънена улица, вие поставихте неотстраними прѣпятствия въ неговото развитие при сегашната стопанска, обществена и държавна форма. Е добръ, ние сме революционери въ тоя смисълъ, че ние се боримъ за прѣмахването на тая форма, държавна и обществена, за нейното замѣстване съ нова обществена и държавна форма.

И. Г. Поповъ: Каквато е сега въ Русия.

В. Коларовъ: Това е революцията, която се върши прѣдъ нашитѣ очи; тя е неизбежна. Ние искаме да бѣдемъ, ние сме активни участници въ тази държавна, обществена и икономическа революция, ние сме революционери, и това ние не го криемъ, вие прѣкрасно го знаете.

С. Момчевъ: Напротивъ, увѣренъ съмъ тъкмо въ противното, г. Коларовъ. Когато отидохте въ Стара-Загора да си купите шарлаганъ, тамъ имаше женска революция този день и Вие избѣгахте въ Нова-Загора.

В. Коларовъ: Г. Момчевъ! Едва ли заслужавате да Ви дамъ отговоръ.

С. Момчевъ: Това го казахте прѣдъ мене: че избѣгахте отъ Стара-Загора въ Нова-Загора и тамъ прѣспяхте.

В. Коларовъ: Г. Момчевъ! Вмѣсто да ме прѣкъсвате, седнете си, по-добрѣ, на мѣстото и слушайте — увѣрявамъ Ви, сѣ ще научите нѣщо полезно.

С. Момчевъ: Вие чухте, че има женска революция и избягахте.

Х. Гендовичъ: Женска ли бѣше?

С. Момчевъ: Женска бѣше, но не можа да стане. Обаче г. Коларовъ избѣга въ Нова-Загора и тамъ спалъ при началника на гарата.

И. Г. Поповъ: Страшна работа е тая революция!

Г. Димитровъ: Защо е военното положение, защо е вашиятъ тероръ?

С. Момчев: Вие чакате революцията отгатък да дойде. Толкова ще ви е революцията! Кого плашите? (Прѣрѣкание между Х. Кабакчиевъ и С. Момчевъ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Единъ отъ вашитѣ въпроси, който се засѣга и отъ сегашния законопроектъ за кредитъ, който се засѣга и отъ темата, която азъ разгледвамъ, то е чиновническиятъ въпросъ. Г-да! Чиновницитѣ въ миналото бѣха, малко или много, галени чача на държавата и господата отъ центъра тукъ считаха за свой дългъ въ Народното събрание или въ своитѣ събори да протестираатъ противъ привилегиитѣ на държавното чиновничество, противъ голѣмитѣ заплати, които получаваха чиновницитѣ, и искаха намалението, кастренето на тѣзи заплати. Е добръ, въ какво положение се намирва днесъ държавното, общинското и пр. наемничество?

Г-да! Прѣди нѣколко дена вие видѣхте какъ софійскиятъ държавенъ пролетариатъ излѣзе на улицата да демонстрира, начело съ своитѣ началници и подначалници, директори и инженери, да протестира противъ държавата, задѣто тя е оставила това чиновничество въ мизерия, не му дава възможностъ да съществува, а го излага, подхвърля го на изкушенията да върши прѣстѣпления, за да може да живѣе. Питамъ азъ: вие въ състояние ли сте днесъ-утрѣ да разрѣшите чиновническия въпросъ? Какво ще дадете вие на държавното наемничество, какъ ще го дадете? Когато чиновничеството иска подобрене на положението си, вие винаги поставяте въпроса: отдѣ ще

вземем? Ваш дълга е да отговорите на това. Отдъхте, вземете — и ние ви задаваме този въпрос — посочете ни откъде ще вземете. Вие не можете да ни посочите. Когато вие стоите със скръстени ръце, когато вашата финансова политика се изчерпва със увеличаването на канъ-парасж, боклукъ-парасж и гербовия налог, е, позволете ми да ви кажа: вашата финансова политика е фалирала, влязшият държавни финанси сж фалирали, тѣ не могат да отговарят на въпиющитѣ, на живитѣ нужди на самага държава. Държавата почва да се разлага; като малина, като машинария, тя рѣждяся, тя не може повече да функционира. Ето този момент е вече настѣпилъ. И това чиновничество, което нѣкога се влѣчеше систематически подиръ управляющитѣ партии, което бѣше партизанско, защото разчиташе на проекциитѣ на едната или на другата партия — думата ми е за по-високото и срѣдното — това чиновничество се отвръща днесъ отъ държавата. Тая държава го облива съ единъ душъ и то трѣбва да мисли и ще мисли за други ресурси; то нѣма да отиде по пътя на прѣстѣпленията, по който вие го тласкате, то ще отиде въ другъ пътъ, въ единъ пътъ на измѣнение на държавната, на обществената форма, измѣнение, което ще му позволи да получи награда за своя трудъ и да сжществува чрѣзъ тая награда на труда си. Това е пътятъ на революцията. Вие сж вашата политика го вкарвате въ тоя пътъ и то, кроткото, подчиненото, дисциплинираното държавно чиновничество, ще не ще, става революционно настроено и се явява тукъ, прѣдъ Народното събрание, да демонстрира, да протестира и срѣшу него излиза войска, срѣшу него излиза градоначалникътъ и го нарича „тълпа“. Това сжщото, г. г. народни прѣдставители, се отнася и до другитѣ. Но азъ дохождамъ до единъ много важенъ въпросъ. Но я ми кажете вие, управляющи националистически партии, които виждахте смисъла на вашето сжществуване и на вашата политика въ обединението на българския народъ, което цѣлѣхте да достигнете съ войнитѣ, въ какво положение се намирате вие всички днесъ? Слѣдъ лвата погрома, въ продължение на седемъ години, вие днесъ, гордитѣ въ миналото, които се канѣхте да забивате въ 1912 г. честния кръстъ върху черквата „Св. София“ въ Цариградъ, вие, които прѣзъ 1915 и 1916 до 1918 г. се биехте по гърдитѣ и заявявахте: „Додѣто е стигналъ българскиятъ войникъ, дотамъ българско ще бжде“, кажете, г. г. народни прѣдставители, въ какво положение се намирате вие днесъ? Днесъ вие сте принудени да апелирате къмъ високоблагороднитѣ сърца, къмъ просвѣтителитѣ умове, къмъ хората на високата култура и справедливостъ отъ държавитѣ, които сж се събрали въ Парижъ да рѣшаватъ сждбинитѣ на народитѣ и свѣта. Вие даже не знаете какви претенции изявяватъ вашитѣ довчерашни врагове върху собствената българска територия. Вие не знаете додѣ се простиратъ претенциитѣ на грѣцкото и на ромънското правителства върху нашата собствена територия. И вие сте длъжни тукъ не само да критикувате, но да проявявате една мина на подчиненостъ, която граничи съ лакейничеството, затуй защото вие сте политически банкрути, политиката ви е фалирала и вие не можете да посочите на българския народъ единъ реаленъ изходъ, освѣтъ прызната надежда, освѣтъ слѣпата вѣра и освѣтъ лакейничеството и любовогудничеството. И азъ ви питамъ: какъ ще разрѣшите националната проблема, какъ ще защитите България отъ разпокъсване? Не е думата за нови територии, а — разпокъсване на нейнитѣ стари територии. Вие нѣма да отговорите на това. Вие разчитате на нѣкакви абстрактни 14 принципа, но, струва ми се, съ тѣхъ можете да легите на 14.

Х. Гендовичъ: Щомъ на 14 лежимъ, ще печелимъ.

В. Коларовъ: Г-да! Въ същото време тамъ, отъ сѣверъ, още миналата година биде провъзгласенъ принципътъ на националното самоопредѣляне, на правото на всѣки народъ свободно да съществува, свободно да опредѣля своята държавна форма. Е добръ, това е болшевишкиятъ принципъ. Реалната сила, която се бори за неговото осъществяване и налагане на противникътъ империалистически сили, това е болшеvizмътъ въ Русия. Обаче всички вие се отнасяте като смъртни врагове къмъ болшеvizма. Отъ кого чакате вие помощъ? Очевидно е, вие не само сте на кръстожитъ, вие сте въ пъленъ мракъ, вие сте изгубили вече всѣка способностъ да намѣрите единъ пътъ, за да прогледнете. Е добръ, вие правите не само това, но и въ момента, въ който болшевишката идея проявява сила, упоритостъ да се наложи и, между другото, въ интереса на

тия малки поробени, вѣчно тѣпкани народи, между които е и българският народъ, между които сѣ и балканскитѣ народи, въ тоя моментъ, казвамъ, българското правителство застава на страната на враговетѣ на болшевиизма; то праща пушки на контра-революционеритѣ въ Русия за борба противъ руската революция, противъ съвѣтска Русия, която защитава и ще защити независимостта и бѣдащето и на българския народъ, заедно съ тия и на другитѣ малки народи.

Д. Благоевъ: Тѣ не разбиратъ тия работи!

В. Коларовъ: Ние ви казваме: вие не само сте изгубили пѣтя, но, напротивъ, вие, г-да, сте станали отявлени врагове на българската независимост, на обединението, на независимостта, на самостоятелността на българския народъ, вие сте между враговетѣ на българския народъ. И когато вие и въ сегашния моментъ поставяте заплашенитѣ интереси на капитала въ България по-горѣ отъ интереситѣ на нацията, е добрѣ, вие блѣскаво доказвате, че сте окончателно скѣсали съ българската нация, съ нейнитѣ идеали. Напротивъ, вие сте се прѣвѣрнали въ врагове на тая нация, на нейната свобода и независимост. Е добрѣ, ние ви казваме: „Малкиятъ български народъ, заплашенъ, вѣчно тормозенъ, разпокѣсванъ, има високъ интересъ въ тържеството на болшевишката идея, която е идеята на правата и свободитѣ на всичкитѣ народи. Е добрѣ, днесъ, когато политиката на васъ всички е фалирала, ние сме въ правото си да ви кажемъ: защитници на българската независимост, на българската самостоятелност и обединение — това сме ние, социалъ-демократитѣ, българскитѣ болшевики. Вие не можете да опровергавате това.“

И. Симеоновъ: Отъ днесъ ви знаемъ вече болшевики; до днесъ не ви знаехме за такива.

В. Коларовъ: Вие и сега, когато България прѣживѣва такъвъ, критически моментъ, продължавате дѣлото на рушението. И азъ ви питамъ: какво правите вие съ наше стопанство, какво правите съ прѣхраната на народа? Неужели гладътъ не е срѣщу насъ? Ами той иде като страшно чудовище. Гладъ при наличност на храни, гладъ при наличност на срѣдства за сѣществуване! Е добрѣ, вие, прѣдставителитѣ на българската буржоазия, вие, които напрегнахте ужъ всичкитѣ си сили, не бѣхте и не сте въ състояние да обезпечите хлѣба на гладуващата частъ отъ българския народъ.

А. Радоловъ: Ами вие какъ ще го обезпечите?

В. Коларовъ: Г-да! Въмѣсто това, друго вирѣе въ нашата страна, друга политика господствува въ нея: това е политиката на спекулата, на скандалното облагодѣтелствуване на банки и голѣми капиталисти, това е политиката на контрабандата. Днесъ управляющитѣ у насъ поддържатъ систематически единъ режимъ на контрабанда, цѣлятъ режимъ въ България е днесъ само контрабанда и контрабанда е заразила и министритѣ въ България, и Дирекцията за стопански грижи и обществена прѣдвидливост. Въ вѣстникитѣ бидоха изнесени скандални факти. Контрабанда се върши съ царски и военни автомобили, карани отъ български офицери и войници, . . .

Д. Благоевъ: За които сега искатъ 500.000 л. за ордени.

В. Коларовъ: . . . контрабанда се върши въ полза на български министри, генерали, полковници и други високопоставени лица въ страната.

Д. Поповъ и И. х. Ивановъ: Кажете, кои сѣ тия министри?

В. Коларовъ: Неужели Вие не знаете това, неужели Вие не знаете за тѣй наречената дупнишка контрабанда, за ония два камиона, които бидоха заловени въ Дупница?

Нѣкой отъ групата на тѣснитѣ социалисти: Не сѣ два, а три.

В. Коларовъ: Два или три, безразлично. Тѣ сѣ били карани отъ офицери, придружавани отъ войници; заловени отъ тамошния районенъ комитетъ, тѣ се оказаха прѣпѣлени съ всевъзможни стоки на стойностъ 700—800 хиляди лева, прѣдначинени за различни лица: търговци, генерали, единъ министъръ . . .

Нѣкой отъ либералнитѣ партии: Кой?

В. Коларовъ: . . . полковници и други високопоставени дами и господа отъ висшето общество.

Нѣкой отъ либералнитѣ партии: Кой министъръ? Кажете му името.

В. Коларовъ: Г. Симеоновъ ще ви каже кой министъръ.

И. Симеоновъ: Вие тамъ, какво запитвате? Искате отъ 6 сапунчета да направите 6 милиона? Не ви е срамъ!

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Както виждате, контрабанда, контрабанда и контрабанда! Ние, българскитѣ граждани, искаме да знаемъ какво стана съ тая контрабанда, какви мѣрки взе българското правителство за намиране виновницитѣ и за даване всѣкому заслуженото. Г-да, разиграва се една комедия съ тѣй нареченото прѣтърсване на домоветѣ въ градоветѣ за дирене събстни продукти. Това е само една комедия. Какви сѣ резултатитѣ отъ това? Никакви резултати. Когато народътъ се обръща къмъ васъ и ви казва: „Конфискация на голѣмитѣ складове, на търговскитѣ магазини, туряне рѣжа върху наличнитѣ припаси въ страната, дѣто и да се намиратъ тѣ, щомъ надминаватъ личнитѣ нужди, за да бѣдатъ разпрѣдѣлени между всички нуждающи се“, вие организирате комедии съ разтърсване частнитѣ кѣщи, като прѣдварително давате възможност на всички заинтересовани стопани благополучно да поставятъ на сигурно мѣсто ония запаси, които тѣ иматъ. Но не е тѣй най-срамното. Най-срамното е, че въ страната има огромни складове, има вагони, има депозити съ фасулъ и сланина. Ако погледнете въ книгитѣ на банкитѣ, ще намѣрите, че послѣднитѣ сѣ притежатели на огромни складове на всевъзможни хранителни продукти. Неужели властта не ги знае и нѣма възможност да ги узнае? Но тѣ оставатъ укрити, съ тѣхъ се спекулира, като се използва гладътъ, нуждата на българския народъ. Фасулътъ, който вземаха въ Сѣверна България по 2 л., продаватъ го по 10 л.; масъта, която събираха по 20 л., продаватъ я по 70 л. на гладуещето, на нуждаещето се население. Това става прѣдъ очитѣ на всички, прѣдъ очитѣ на властта. А вие сега ще измѣнявате закона, по-голѣми наказания ще туряте! Но, г-да, какви резултати дадоха сѣдебнитѣ прѣслѣдвания на контрабандата? Контрабандата прѣкрати ли се, контрабандата намали ли се? Напротивъ, тя се увеличава, тя става стопански законъ, който господствува днесъ въ България и въ търговия, и въ производство, и въ развѣна. И азъ ви питамъ тогазъ: неужели тая държава може да сѣществува така? Азъ ви задавамъ другъ единъ въпросъ: какъ, съ кои срѣдства и сили ще прѣмахнете контрабандата? Вие доказате, че държавната сила не само не прѣслѣдва контрабандата, но я насърчава. Контрабандата вирѣе благодарение на закрилата, която намира въ държавнитѣ и други власти. Резултатъ отъ контрабандата е гладътъ, страшниятъ гладъ, който се издига прѣдъ насъ. Когато народнитѣ маси се вълнуватъ и викатъ: „Хлѣбъ!“; когато гладнитѣ и възмутени тѣлпи поискатъ да получатъ това, което елементарниятъ законъ на човѣшкото сѣществуване имъ налага да искатъ, тогава вие имъ пращате войска. Нѣщо повече — вие тогава ще хвърлите вината върху тѣснитѣ социалисти. Тѣснитѣ социалисти сѣ виновати за това, тѣснитѣ социалисти ви докараха войната, тѣснитѣ социалисти продължаватъ войната, тѣснитѣ социалисти причиниха разгрома на армията, тѣ сѣ причина за плѣняването на 150.000 души български войници, тѣ сѣ причина за началяване производството на каменни вѣглища въ мината „Дерникъ“, тѣ сѣ причина за ограничение движението по желѣзницитѣ, тѣ сѣ причина за гладъ въ България, тѣ сѣ причина за всички злини въ България. Тая пѣсенъ, г. г. народни прѣдставители, вие пѣте, защото тя ви отърва. Очевидно, тя може да приспи, но тя ще приспи само васъ. Тя може да приспи само ония, които грабятъ, спекулиратъ, мошеничествуватъ и живѣятъ за смѣтка на българския народъ, но тя нѣма да приспи самия народъ, защото съ пѣсни гладъ и нужда народна не се задоволяватъ. Народътъ вижда, нуждата му разкрива очитѣ, той разбира дѣ сѣ неговитѣ интереси, той разбира каква е властта, какво е правителството, какви сѣ партиитѣ, които сѣ го управлявали до днесъ, които сѣ изтѣргвали неговия гласъ, които сѣ злоупотѣблявали съ неговото довѣрие, и той нѣма да се укроти съ пѣсни. Той ще иска и ако вие не сте въ състояние да му дадете,

той ще си го вземе съ всички срѣдства, съ които разполага единъ нуждающъ се народъ.

Г-да, имамъ една послѣдна точка да развия прѣдъ васъ съ нѣколко думи. Една рецепта се посочи отъ нѣкои отъ управляющитѣ партии за излѣкуване на това страшно зло — прѣмахването на контрабандата и прѣдотвратяването на глада. Тази рецепта е самоличната диктатура въ прѣхраната, упражнявана отъ виднитѣ, съ твърда желѣзна рѣка, съ дълбокъ проникателенъ умъ, български държавни мѣже г. д-ръ Сакаровъ и г. Александъръ Стамболийски. Кандидатурата имъ биде посочена на изборъ. Прочее, българското правителство не е въ състояние да отговори на нуждитѣ на народа; българското правителство съ всичката си властъ, съ цѣлата държавна машинария, съ всичкия авторитетъ, който има като обладателъ на цѣлокупната властъ, не е въ състояние да тури край на това зло. Не, трѣбватъ свръхчовѣшкитѣ способности, божественитѣ качества, желѣзната рѣка на единъ държавецъ мѣжъ, за да може въ единъ мигъ, като чрѣзъ замахъ на магически жезлъ, да отстрани злото и да направи да се разнесе щастieto и благосъстоянието въ нашата измѣнена страна. И, г-да, заблѣжително е едно нѣщо, че господата, които съ такава упоритостъ се боятъ противъ тъй наречената пролетарска диктатура, прѣдлагатъ личната диктатура на свръхчовѣцитѣ. Е добръ, ако пролетариятъ е една реална класа, една обществена сила, и подкрѣпенъ отъ малоимотнитѣ граждани и селяни, той се спрѣврѣща въ една голѣма страшна реална сила въ страната, която може да направи нѣщо, да наложи нѣщо, азъ се питамъ: дѣ сѣ доказателствата за божественитѣ качества на двамата диктатори, които се прѣдлагатъ? Е добръ, фактътъ, че вие дохаждате до идеята за самоличната диктатура, е доказателство за това, че и най-лѣвитѣ измежду васъ сѣ изгубили способността да разбератъ положението, смисъла на събитията и да посочатъ единъ пътъ, единъ изходъ. Това е доказателство за общото заслѣпление, което е обзело прѣдставителитѣ на стария общественъ и държавенъ редъ у насъ.

С. Момчевъ: Това е едно мнѣние на външни лица, които не влизатъ даже въ блока.

В. Коларовъ: Това е мнѣние на двѣ партии, които иматъ прѣдставители въ блока и правителството.

С. Момчевъ: Тази идея е родена въ разни редакции, тъй че нѣма защо да говорите за нея.

В. Коларовъ: Г. г. народни прѣдставители! Всички тия факти доказватъ, че е необходима една нова обществена сила, извънъ оная, на която прѣдставители сѣмъ управляющитѣ партии, и тая нова голѣма обществена сила сѣществувала въ нашата страна, както сѣществувала въ всички страни, изпитали жестокоститѣ и мизернитѣ на войната. Тая нова обществена сила, прѣдставлявана отъ градския и сѣдски пролетариятъ и малоимотнитѣ части отъ населението, днесъ се издига като реална сила въ всички страни, издига се и у насъ. Тя се явява носителъ на една диктатура, но не на вашата диктатура, която свършва съ абсурдъ. На вашата диктатура, която е диктатура на капитала, противопоставя диктатурата на труда, диктатурата на трудящитѣ се обществени класи. Не е диктатурата на капитала, която ще спаси страната, която ще посочи изходъ отъ днешното положение. Диктатурата на капитала, олицетворена въ днешната държавна уредба, докара цѣлия свѣтъ въ настоящето положение. Диктатурата на трудящитѣ се обществени класи ще посочи новитѣ пътища, ще разчисти новитѣ пътища за общественото и държавно развитие. Ето идеята за диктатурата, която посочваме ние. Диктатурата на пролетарията не значи анархия, а значи край на анархията, която господствува въ днешното общество; диктатурата на пролетарията не значи насилие, упражнявано отъ едно малцинство надъ едно мнозинство, напротивъ, означава край на насилието, упражнявано отъ една владѣюща обществена група, каквато е буржоазията, надъ огромнитѣ части отъ трудящия се народъ. Диктатурата на пролетарията и на малоимотнитѣ не означава неправда, не означава кръвъ, не означава разсипване, напротивъ, означава туряне край на народнитѣ избивания, туряне край на общественитѣ неправди, защото ако капиталистическата класа, капиталистическиятъ редъ е извършилъ нѣкакво прѣстѣпление, това е страшното кръвопускане, което извърши той надъ цѣлия трудящъ се свѣтъ. Съ десѣтки милиони паднаха

жертва на капитала, на неговата алчностъ за богатство, за увеличение. Е добръ, край на тая диктатура, край на тая обществена наредба, край на тая държавна форма на организация на народнитѣ маси ще тури диктатурата на пролетарията и на малоимотнитѣ граждани и селяни. Туряйки тежката си рѣка, като бодшинство отъ народа, върху богатствата въ страната, които сѣмъ плодъ на труда — тѣ сѣмъ плодъ на капитала, капиталътъ е плодъ на труда — диктатурата ще възврѣне на народа онова, което въ течение на вѣкове господствущитѣ, експлоататорскитѣ класи сѣмъ отнели отъ него, за да даде възможностъ то да послужи като начало на новото производство, като начало на ново широко народно благосъстояние, което ще се разпростре върху цѣлия трудящъ се народъ. Диктатурата на пролетарията и на малоимотнитѣ селяни означава новъ общественъ и държавенъ редъ, който ще тури край и на войнитѣ, и на смъртнитѣ присѣди, и на глада, и на робството въ всичкитѣ негови форми, който ще тури начало на нова епоха, на нова държава, на ново общество, което ще даде възможностъ не само за сѣществуване и развитие на всички свои членове, а ще открие пътъ за културно развитие на цѣлото човѣчество, на цѣлото общество. (Ржкоплѣскане отъ групата на тѣснитѣ социалисти)

Министъръ Т. Теодоровъ: И на Марковия червенъ тероръ.

Нѣкой отъ либералната група: Да се гласува.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Други записани нѣма. Ще се гласува. Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Моля спѣшностъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. министърътъ на финанситѣ прѣдлага спѣшностъ. Които сѣмъ гласни, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Х. Садж Мехмедовъ: (Чете)

„З А К О Н Ъ

за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.096.000.000 л. за посрѣщане нуждитѣ по войната, започната на 1 октомврий 1915 г.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ Х. Садж Мехмедовъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на министъра на войната извънреденъ свръхсметенъ кредитъ на сума 1.000.000.000 л. за нуждитѣ на армията, означени въ закона за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ, утвърденъ съ указъ № 82 отъ 27 септемврий 1912 г., въ чл. 1 букви а и до и, и за заплащане дневнитѣ пари на държавнитѣ служители по всички вѣдомства и добавѣчното възнаграждение на пенсионеритѣ, съгласно съ съответнитѣ законоположения.

Разходитѣ по този кредитъ да се произвеждатъ и оправдаватъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и съ постановленията, съдържащи се въ закона за извънредния свръхсметенъ кредитъ, утвърденъ съ указъ № 82 отъ 27 септемврий 1912 г., измѣненъ и допълненъ съ законитѣ, утвърдени съ укази № 11 отъ 21 мартъ 1913 г. и № 19 отъ 16 априлъ 1916 г.“

(Прѣреkanie между групата на тѣснитѣ социалисти и И. Симеоновъ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ Х. Садж Мехмедовъ: (Чете)

„Чл. 2. Разрѣшава се на сѣщия министъръ да разходва отъ кредита по чл. 1 на този законъ сумата 500.000 л. за купуване на ордени, медали и кръстове за храбростъ за награждаване отличилитѣ се въ войската офицери, долни чиновци и чиновници.

Горната сума да се отпусне на Канцеларията на българскитѣ ордени и да се оправдае само съ разписка отъ лицето, на чието име ще се издаде платежната заповѣдь.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката.
Болшинство.

Секретаръ Х. Садкж Мехмедовъ: (Чете)

„Чл. 3. Разрѣшава се на министра на вътрѣшнитѣ ра-
боти и народното здраве извънреденъ свръхсмѣтенъ кре-
дитъ на сума 70.000.000 л. за подпомагане нуждающитѣ се
войнишки сѣмейства.

Разходитѣ по този кредитъ да се произвеждатъ съ-
гласно съ закона за подпомагане нуждающитѣ се вой-
нишки сѣмейства, и наредбата, издадена възъ основа на
чл. 15 отъ сѣщия законъ, като отъ сѣщия кредитъ се из-
плащатъ и вещественитѣ разходи за централния комитетъ
по бюджетъ, утвърденъ отъ Министерския сѣвътъ.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката.
Болшинство.

Секретаръ Х. Садкж Мехмедовъ: (Чете)

„Чл. 4. Разрѣшава се на сѣщия министъръ извънреденъ
свръхсмѣтенъ кредитъ на сума 1.000.000 л. за помощи на
хигиеническитѣ сѣвъти за борба противъ епидемическитѣ
болести въ царството.

Сумитѣ по този кредитъ да се разпрѣдѣлятъ и отпу-
щатъ по рѣшение на Централния народенъ хигиенически
сѣвътъ и да се разходватъ съгласно съ закона за хигие-
ническитѣ сѣвъти.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 4, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката.
Болшинство.

Секретаръ Х. Садкж Мехмедовъ: (Чете)

„Чл. 5. Разрѣшава се на министра на желѣзницитѣ, по-
шитѣ и телеграфитѣ извънреденъ свръхсмѣтенъ кредитъ
на сума 25.000.000 л., за доставяне на каменни вѣглища,
минерални масла и др. материяли за нуждитѣ на българ-
скитѣ държавни желѣзници.

Доставката на тѣзи материяли може да се извърши и
направо отъ прѣдставителството на източнитѣ армии въ
Солунъ по цѣни, опрѣдѣлени отъ послѣдното, като въ та-
къвъ случай разходитѣ се оправдаватъ само съ смѣтко-
разписки отъ това прѣдставителство.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 5, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката.
Болшинство.

Секретаръ Х. Садкж Мехмедовъ: (Чете)

„Чл. 6. Разходитѣ, разрѣшени съ тоя законъ, да се
покрятъ съ произведението на заемъ срѣщу държавни
сѣкровищни бонове, при условия и лихва, опрѣдѣлени отъ
Министерския сѣвътъ. Държавнитѣ сѣкровищни бонове
се освобождаватъ отъ всѣкакви такси и данъци, прѣдви-
дени или които ще се прѣдвидятъ въ законитѣ занапрѣдъ“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 6, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката.
Болшинство.

Министъръ-прѣседателъ Т. Теодоровъ: Моля да се
вдигне засѣданието.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Съгласно
правилника, понеже часътъ е 7, не можемъ да започнемъ
другъ пунктъ отъ дневния редъ; затова вдигамъ засѣ-
данието.

Слѣдующето засѣдание ще бѣде въ понѣдѣльникъ
послѣ обѣдъ, съ слѣдния дневенъ редъ:

Трето четене на законопроекта за измѣнение зако-
нитѣ за окръжнитѣ сѣвъти и за градскитѣ и селскитѣ
общини и на законопроектитѣ, които минаха на първо и
второ четене;

Днешниятъ дневенъ редъ, както си остана неразгле-
данъ, наредъ;

Плюсъ първо четене на: законодателното прѣдложение на
г. Григоръ Василевъ за измѣнение и допълнение на чл. 65
отъ избирателния законъ; законодателното прѣдложение
отъ сѣщия народенъ прѣдставителъ за възстановяване
отмѣнения текстъ на алинея послѣдна на чл. 144 отъ изби-
рателния законъ; законодателното прѣдложение за обез-
щетяване уврѣденитѣ земледѣлски стопанства при рек-
визиране работния имъ добитѣкъ. Всичкитѣ тѣзи ще слѣд-
ватъ слѣдъ другитѣ.

(Вдигнато въ 7 ч. 15 м. вечерята)

Прѣседателъ: Д-ръ Д. К. ВАЧОВЪ

Подпрѣседателъ: Д-ръ И. МОМЧИЛОВЪ

Секретари: { Д-ръ В. ЧЕРНЕВЪ
Х. САДКЖ МЕХМЕДОВЪ

Началникъ на Стенографското бюро: Тр. ДИМИТРОВЪ